

LÄNSRÄTTEN I
STOCKHOLMS LÄN

DOM
2006-04-27
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
1984-06
Rotel 551

KLAGANDE
Custodia Credit AB, 556374-9828

Ombud:
Advokat Magnus Lindstedt
Advokatfirman Cederquist KB
Box 1670
111 96 Stockholm

FINANSINSPEKTIONEN

Ink. 2006-04-28

Dnr 05-7456-309

MOTPART
Finansinspektionen
Box 6750
113 85 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Finansinspektionens beslut den 27 januari 2006, dnr 05-7456-309, se bilaga 1

SAKEN

Återkallelse av tillstånd att driva finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF)

BAKGRUND

Finansinspektionen beslutade den 27 januari 2006 att med stöd av 15 kap. 1 § andra stycket LBF återkalla Custodia Credit AB:s (Custodia) tillstånd att driva finansieringsrörelse och förordnade att beslutet skall gälla omedelbart. Finansinspektionen beslutade vidare att bolaget senast sex månader efter det att beslutet om återkallelse vunnit laga kraft skall ha avvecklat den tillståndspliktiga verksamheten, se bilaga 1.

Länsrätten förordnade i beslut den 31 januari 2006 att Finansinspektionens beslut den 27 januari 2006 tills vidare inte skall gälla.

YRKANDEN M.M.

Custodia yrkar att varning meddelas i stället för att återkallelse av tillståndet att driva finansieringsrörelse sker.

Finansinspektionen bestrider bifall till överklagandet.

Dok.Id 121573

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 17106 104 62 Stockholm	Krulumakargatan 19	08-720 90 00 E-post: lansrattenistockholm@dom.se	08-720 93 00	måndag – fredag 09.00-15.00

Custodia anför till stöd för sin talan bl.a. följande. En korrekt prognosbedömning ger vid handen att sådana tillräckliga skäl som avses i 15 kap. 1 § LBF föreligger. **Custodia** skall därmed rätteligen meddelas en varning i stället för att återkallelse av tillståndet sker. Det följer vidare av Kammarrättens i Stockholm dom den 27 januari 2005 i mål nr 4374-04 (Dahems Sparbank) att länsrätten i sin prognosbedömning skall beakta även de händelser som inträffat efter det att Finansinspektionen meddelat beslut om återkallelse. Den prognosbedömning Finansinspektionen har gjort är inte anpassad efter **Custodias** verksamhet. Bedömningen har i stället i vissa delar gjorts utifrån de krav som kan ställas på en storbank, exempelvis såvitt gäller innehållet i delar av det interna skriftliga regelverket, behovet av att inrätta olika beslutsorgan, och innehållet i beslutsdokumentationen.

Custodias styrelse höll ett extraordinärt sammanträde den 4 december 2005 med anledning av Finansinspektionens platsbesök den 28 och 29 november 2005 och fattade då beslut om en rad åtgärder. **Custodia** hade dessutom vid tidpunkten för Finansinspektionens platsbesök redan inletit en omorganisation om framtagande av ett nytt databaserat systemstöd. **Custodia** ifrågasätter om Finansinspektionens utredande handläggare på ett korrekt sätt har redovisat för Finansinspektionens beslutsfattare de åtgärder som **Custodia** hade vidtagit. I varje fall menar **Custodia** att åtgärderna inte på ett korrekt sätt har lagts till grund för Finansinspektionens prognosbedömning vid valet av sanktion.

Compliancefunktion och oberoende granskningsfunktion

Att ett kreditmarknadsbolag som **Custodia** skall ha en på visst sätt inrättad compliancefunktion och en på visst sätt inrättad oberoende granskningsfunktion följer inte av lagstiftning och inte av Finansinspektionens tvingande föreskrifter. Det är i stället det mest lämpliga sättet för det genomsnittliga kreditmarknadsbolaget att uppfylla lagkraven på att ett kreditmarknadsbolag skall identifiera, mäta, styra och ha kontroll över verksamhetens risker. Det är också det sätt att uppfylla dessa lagkrav som Finansinspektionen rekommenderar i sina allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag, FIFS 2005:1. **Custodia** delar inte uppfattningen att det sätt på

vilket bolaget inrättat de båda funktionerna skulle strida mot kravet att bolaget skall identifiera, mäta, styra och ha kontroll över verksamhetens risker. Custodia har även såvitt gäller reverslånen uppfyllt kravet på kontroll etc. över riskerna i verksamheten. Custodia delar Finansinspektionens uppfattning att det hade givit en bättre riskkontroll och riskstyrning om bolaget hade inrättat sin compliancefunktion och sin oberoende granskning på det vis som anges i FFFS 2005:1. Custodia har därför i december 2005 utsett en bolagsjurist till att fullgöra compliancefunktionen. Juristen har därvid givits en självständig ställning i förhållande till den affärsdrivande verksamheten. Änglarum Finanskonsult har anlitats för att fullgöra funktionen som oberoende granskningsfunktion. Vad Finansinspektionen anfört i denna del skall inte ligga till grund för någon sanktion överhuvudtaget. I varje fall är prognosen för bolaget i dessa avseenden god. Vad Finansinspektionen anfört i denna del kan därför i varje fall inte läggas till grund för någon annan sanktion än varning.

Interns riktlinjer och instruktioner

Custodias interna regelverk och instruktioner har varit bristfälliga i vissa avseenden. Custodias verksamhet har inte varit sådan att något behov har funnits av (eller krav på) flera olika beslutsinstanser. Prognosen för Custodia skall baseras främst på vilka åtgärder bolaget vidtagit med anledning av bristerna. Custodia har informerat Finansinspektionen om att bolaget tagit bristerna på största allvar och att Änglarum Finanskonsult har anlitats för att göra en total översyn av samtliga riktlinjer och instruktioner. Även såvitt gäller detta avsnitt menar Custodia således att prognosen avseende bolagets framtida verksamhet är god. Hade Finansinspektionen gjort en korrekt prognosbedömning hade det stått klart att vad Finansinspektionen anger under detta avsnitt i varje fall inte kan läggas till grund för någon annan sanktion än varning.

**Kredithantering (utlåningsverksamheten) och krediter särskilt granskade av
Finansinspektionen**

Finansinspektionen har inte sett sig in i de kreditrisker och de behov av särskilda beslutsinstanser för kreditbeslut etc. som gäller för ett mindre kreditmarknadsbolag som Custodia och därmed inte heller anpassat sin bedömning efter Custodias förkållanden. Finansinspektionen har bortsett från viktig information om förändringar och vidtagna åtgärder som Custodia har lämnat till Finansinspektionen, inte minst såvitt gäller det nya datasystemet. Custodia ville vid ett förnyat platsbesök från Finansinspektionen den 28 februari 2006 lämna Finansinspektionen ytterligare information om åtgärdsprogrammet och demonstrera det nya databaserade systemstödet. Finansinspektionen inspektörer var dock inte intrasserade av någon sådan genomgång. Om Finansinspektionen hade tillämpat en korrekt bedömning och dessutom på ett korrekt sätt beaktat information om vidtagna åtgärder, så hade den utvisat en god prognos avseende Custodias framtida kredithantering. Vad som läggs Custodia till last under detta avsnitt stämmer till stora delar inte, och till de delar (främst rörande kreditriskuppföljningen) som de av Finansinspektionen angivna omständigheterna stämmer, utgör omständigheterna endast grund för varning.

Om systemstöd

Custodia har inte saknat systemstöd. Hanteringen av reverslånen har varit manuell. Custodia har uppfyllt sin skyldighet enligt 6 kap. 2 § LBF att identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som är förknippade med de 71 reverslånen. Påståendet om att Custodia vid platsbesöket i november 2005 inte kunde ta fram uppgifter om oreglerade fordringar äldre än sextio dagar eller uppgifter om upplupna räntor för oreglerade lån är felaktigt. Custodia hade vid den tidpunkten alla möjligheter att ta fram en sådan lista avseende förfallna reverslån. Det manuella system som Custodia hade, och det pågående platsbesöket, innebär dock att Custodia inte kunde ta fram uppgifterna genast under sittande möte. Detta innebär inte på något sätt att Custodia inte hade kontroll över sina krediter. Custodia, som har för avsikt att antalet revers-

lån skall öka, har dock tagit fram och under januari 2006 implementerat ett datorbaserat systemstöd för reverslånehantering.

Kreditdokumentation

Låneakterna har innehållit information i form av dokument såsom låneavtal, kreditupplysningar och utdrag från fastighetsregistret. Finansinspektionen har angivit att det i ett flertal av 30 granskade låneakter "saknades tillfredsställande underlag för kreditprövningen". Finansinspektionen har inte uppgivit vilka låneakter Finansinspektionen avser eller kommenterat de typexempel på låneakter som Custodia givit in.

Det finns inte något krav för Custodia att använda en särskild blankett med uppgifter om beslutsinstans. Custodias kreditorganisation har tidigare inte innehållit olika beslutsinstanser på ett sådant sätt att en sådan särskild blankett hade varit ändamålsenlig. Custodia har emellertid med anledning av Finansinspektionens synpunkter infört en ny kreditorganisation. Inom ramen för denna förändring tillämpar Custodia sedan i början av januari 2006 en rutin där blankett/kreditansökan, i vilken uppgift om beslutsinstans införts sist, förvaras i respektive låneakt.

Underlåtenhet att vidta åtgärder med anledning av revisionspromemorior

Det stämmer inte att Custodia inte vidtagit några åtgärder till följd av revisorns memorior till styrelsen avseende revisionen för räkenskapsåren 2003 och 2004. Finansinspektionen torde för sin kritik i denna del ha grundat sig i huvudsak på handläggarens minnesanteckningar från ett samtal med Custodias revisor. Custodias revisor har ifrågasatt innehållet i minnesanteckningarna. Flera av de åtgärder som rymms inom åtgärdsprogrammet hade inletts redan före Finansinspektionens platsbesök i november, bland annat med anledning av revisorns revisionspromemorior.

Uppföljning av kreditrisker

Det har funnits brister i bolagets uppföljning och prövning av kreditrisker avseende beviljade reverslån. Custodia har dock informerat Finansinspektionen om att en fullständig genomgång och kreditprövning påbörjades under december 2005 och avslutades före den 21 december 2005. Inom ramen för genomgången omprövades samt-

liga de 71 reverslånekrediterna av Custodias nya kreditorganisation. Custodias bedömning idag är att kvaliteten på reverslåneportföljen till största delen är god. De krediter där kreditförlust kan befaras hanteras av en av Custodias jurister. Custodia bedömer i dagsläget att kvaliteten på kreditportföljen totalt sett är god. Samtliga krediter som inte är factoringrelaterade omprövades i december 2005. Efter denna genomgång konstaterades att en större reservering behövde göras. Ett mindre antal krediter har förfallit till betalning utan att uppsägning och indrivningsåtgärder ännu har vidtagits. Custodia bedömer emellertid att bolaget till största delen kommer att framgångsrikt kunna driva in dessa krediter. Custodia har under hösten tagit fram ett nytt fullständigt datasystem för hantering av reverskrediter och uppföljning av kreditrisker. Delar av systemet började användas per den 31 december 2005 och systemet är sedan den 31 januari 2006 helt driftsatt.

Om Custodias av Finansinspektionen särskilt granskade krediter

Såvitt gäller Custodias reverslån till ett bolag benämnt bolag A i Finansinspektionens beslut har Custodia säkerhet i form av en personlig borgen från bolag A:s grundare. Custodia avser att inleda en rättslig process mot grundaren. Även såvitt gäller reverslånet till bolag B har Custodia säkerhet i form av ett borgensåtagande. Borgensmannen bedriver fortfarande den aktuella verksamheten genom en enskild firma. Mot bakgrund därav och av borgensåtagandet finner Custodia det sannolikt att en avbetalningsplan kan överenskommas. När det gäller reverslånet till person C finns en avtalad säkerhet i form av pant i aktier i ett Nasdaq-noterat bolag. Panten har dock endast effektuerats såvitt gäller en del av lånebeloppet, vilket kommer att räknas till. Pantens värde överstiger lånebeloppet.

Jävskrediter

Det stämmer inte att säkerheter skulle saknas för exempelvis den till tidigare kreditchefen lämnade jävskrediten. Säkerheter har lämnats i form av fastighetsinteckningar. Finansinspektionens antagande att lämnande av kredit där räntan betalas först när krediten slutbetalas inte skulle vara villkor som Custodia tillämpat gentemot andra är de i jävskretsen stämmer inte heller. Den beskrivning som ges i beslutet avseende

platsbesöket och förhållandena rörande reverslånet till en av Custodias bolagsjurister innehåller sakliga fel. Juristen har inte uppgivit till Finansinspektionens handläggare eller till någon annan att han glömt bort att han hade krediterna. De brister som har förekommit har åtgärdats genom att beslutsordningen för jävskrediter har ändrats så att samtliga beslut att bevilja sådana krediter skall fattas av styrelsen. Samtliga krediter till personer i jävskretsen skall lämnas på marknadsmässiga ränte- och amorteringsvillkor. Det nya datasystemet kan användas för särskild kontroll av eventuella jävskrediter. Sammantaget utgör vad Finansinspektionen anför under detta avsnitt endast grund för varning. Finansinspektionen har inte gjort någon särskild prognosbedömning överhuvudtaget.

Åtgärder som Custodia vidtagit eller beslutat

- 1) utnämning av en bolagsjurist till complianceansvarig med självständig ställning (åtgärd verkställd den 4 december 2005),
- 2) utnämning av två konsulter till oberoende granskare (åtgärd verkställd den 11 januari 2006),
- 3) total översyn av samtliga riktlinjer och instruktioner av complianceansvarig och de båda konsulterna (åtgärd inledd genom anlitan av konsulter den 12 december 2005),
- 4) framtagande av fullskaligt datorbaserat systemstöd (åtgärd verkställd den 31 januari 2006),
- 5) etablerande av en ny kreditorganisation (åtgärd verkställd under december 2006 [*torde avse 2005, länsrättens anmärkning*]; dock att rekryterad ny kreditchef avvaktar utgången i förevarande mål),
- 6) etablerande av ny beslutsordning och nya beslutskriterier för jävskrediter (åtgärd verkställd under januari 2006),
- 7) genomgripande förändring av styrelsens sammansättning, med tillskott av oberoende ledamöter och avgång av flera icke oberoende ledamöter (åtgärd inledd, men har inte kunnat avslutas till följd av Finansinspektionens beslut),
- 8) ny VD har utsetts (åtgärd verkställd den 9 januari 2006),
- 9) rekrytering av ny ekonomichef (åtgärd verkställd november 2005).

- 10) etablerandet av ny ledningsgrupp för ytterligare klargörande av ansvarsområden (åtgärd verkställd januari 2006),
- 11) intensifierad utbildning av personalen i regelverksfrågor och riskkontroll (åtgärd inledd), och
- 12) avslutade förhandlingar om att ta in externa ägare i Custodias moderbolag, vilka har tecknat sig i en nyemission med vilket belopp den finansiella företagsgruppens kapitalbas skulle ha stärkts vid inbetalning av emissionslikviden den 31 januari 2006 (investerarna kommer dock inte att stå fast vid sitt åtagande till följd av Finansinspektionens beslut).

Nyttillkomna omständigheter åberopade av Custodia

Custodias moderbolag tecknade den 14 februari 2006 ett avtal med ett danskt bolag om att det bolaget genom ett koncernbolag i Luxemburg skulle förvärva samtliga aktier i Custodia. Köparen åtog sig att därefter (genom en nyemission) göra ett kapitaltillskott till stärkande av Custodias kapitalbas. Köparen är ett danskt aktiebolag och dess moderbolag är ett bolag med hemvist i Luxemburg. Transaktionen kommer att väsentligt stärka Custodias kapitalbas och Custodia kommer efter transaktionen att ha en ny ägare. Transaktionen och dess effekter är likartad den fusion som i kammarrättens dom avseende Dalhems Sparbank lades till grund för att meddela banken en varning i stället för återkallelse. Transaktionen innebär även att de lärhågor Finansinspektionen framfört angående att insättarnas sparmedel skulle vara äventyrade på ett sådant sätt att återkallelse är nödvändig, inte längre kan göra sig gällande. De nya ägarna kommer att göra ett kapitaltillskott till Custodia om ca 70 miljoner kronor efter att Finansinspektionen har godkänt de nya ägarna. Även om Custodia menar att Finansinspektionen oavsett dessa nyttillkomna omständigheter skulle ha valt varning som sanktion, så vill Custodia framhålla att det faktum att Custodia fått nya ägare i grunden förändrar bolagets prognos, och att Finansinspektionens återkallelsebeslut därmed under alla förhållanden skall ersättas med varning. I målet avseende Dalhems Sparbank var inte ägarförändringen slutförd vid tidpunkten för domstolens bedömning. Den 1 mars 2006 gav Custodias nya ägare in ägarprövningsansökan till Finansinspektionen. Ägarbytet i Custodia måste tillmätas stor

betydelse i förevarande mål. – Det av Finansinspektionen nu meddelade beslutet i ägarprövningsärendet (dnr 06-1800-401) saknar rättslig grund och skall inte tillmätas någon betydelse i målet.

Nyttillkomna omständigheter åberopade av Finansinspektionen

Finansinspektionen framför nya omständigheter som Finansinspektionen menar skall läggas till grund för länsrättens bedömning. Custodia ifrågasätter om grunderna för 29 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) tillåter åberopande av sådana nyttillkomna omständigheter som kan tala till den enskildes nackdel. När ett mål handlar om huruvida en myndighet vid en viss tidpunkt fullgjort sin skyldighet att göra en korrekt prognosbedömning vid valet av sanktion, kan det knappast vara avsikten att myndigheten skall kunna i efterhand göra sin prognosbedömning "mer rätt" genom att åberopa nyttillkomna för den enskilde negativa omständigheter.

Villkor på Custodias hemsida

De kontovillkor som anges på Custodias hemsida innehåller all väsentlig information om de regler och villkor som gäller för Custodias inlåningskonto. Informationen är klar, tydlig, skriftlig och lämnas innan kontoavtalet ingås. Det faktum att villkoren finns på hemsidan innebär inte att villkoren kan ändras ensidigt av Custodia på något vis som skiljer sig från andra banker och kreditmarknadsbolag. Custodia har mycket tydligt informerat sina kunder om de förändringar av villkoren som Custodia har gjort och om hur bolaget avser att hantera utbetalningar.

Stämningsansökan

Det är självfallet en felaktig uppfattning att en av Custodia bestridd stämningsansökan skall utgöra del i bedömningen av om Finansinspektionens val av sanktion var riktigt eller inte.

Bolagets kapitaltäckning och stora exponeringar

Mycket av vad Finansinspektionen anför i detta avsnitt är felaktigt. Såväl Custodias eviga som tidsbundna förlagslån skall ingå i Custodias supplementära kapital. Custodias kapitaltäckningsgrad understiger dessutom inte den lagstadgade miniminivån

och Custodia och dess moderbolag SNR Holding AB utgör inte någon finansiell företagsgrupp enligt lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag. KTL. Finansinspektionens ståndpunkter kring förlagslånevillkoren är felaktiga. Custodia valde dock att inte överklaga Finansinspektionens föreläggande avseende förlagslånevillkoren. Custodia har efterkommit samtliga de synpunkter som Finansinspektionen anfört avseende avtalsvillkoren för Custodias förlagslån. Förlagslånen skall räknas in i kapitalbasen och vad Finansinspektionen framfört om otillåten kapitaltäckningsgrad är inte längre relevant. När det gäller Custodias otillåtna stora exponeringar har Custodia hemställt att Custodia i enlighet med Finansinspektionens praxis ges tre månader att nedbringa exponeringarna till tillåtna nivåer. Custodias avsikt är att främst åstadkomma detta genom det kapitaltillskott som Custodias nya ägare kommer att göra sedan Finansinspektionen genomfört ägarprövningen.

Valet av sanktion

Custodia menar att de brister som Finansinspektionen påpekat på flera punkter inte är så allvarliga som Finansinspektionen menar, och i vissa fall att Finansinspektionens påståenden är direkt felaktiga. Det har inte varit fråga om något systematiskt åsidosättande av centrala regler på det vis som Finansinspektionen gör gällande. Lagstiftarens avsikt har varit att det krävs något mer än bara ett stort allvar för att tillstånd skall återkallas, nämligen att bolaget inte passerar prognosbedömningen (jfr prop. 2002/03:139 s. 383).

Revisorns påpekanden

Finansinspektionen fäster först stor vikt vid sitt påstående att Custodia inte skulle ha agerat så att verksamheten drivs så som lagen föreskriver trots revisorns påpekanden till Custodia. Som grund för detta påstående torde Finansinspektionen först och främst ha haft handläggarens minnesanteckningar. Som Custodia visat genom revisorns kommentarer till minnesanteckningarna, är emellertid denna grund felaktig. Custodia har tvärtom under vart och ett av åren 2003, 2004 och 2005 vidtagit åtgärder för att komma till rätta med brister som har påpekats av revisorn.

Den tidigare varningen

Den tidigare varningen meddelades för nästan sex år sedan och gällde vissa specifika förhållanden som låg ytterligare år bakåt i tiden och som inte har att göra med de nu aktuella förhållandena, vilket Finansinspektionen också angivit. Custodia har erfarit att Finansinspektionen till andra institut under tillsyn har meddelat att bolag under tillsyn står under "särskild övervakning" en tid efter en varning, och att sådana bolag under den tiden knappast kan räkna med ytterligare en varning samt att en eventuell sanktion under sådan "särskild övervakning" i normalfallet blir återkallelse. Finansinspektionen har då uppgivit att en sådan kvardröjande effekt av en tidigare meddelad varning kan bestå i ca två år beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Custodia menar mot denna bakgrund att varningen från år 2000 till följd av Finansinspektionens praxis inte skall läggas Custodia till last vid val av sanktion i det nu aktuella målet.

Custodias åtgärdsprogram

Custodias åtgärdsprogram behandlas endast summariskt i Finansinspektionens prognosbedömning i beslutet. Detta är inte en korrekt utförd prognosbedömning. För det första nämns i bedömningen endast organisationsförändringar och åtgärdsprogrammet innefattar flera åtgärder som inte utgör organisationsförändringar. För det andra så har flera av organisationsförändringarna genomförts på mycket kort tid. Finansinspektionen har inte anfört grunder för ifrågasättandet av om dessa förändringar kommer att fungera. De vidtagna åtgärderna har lett till önskat resultat och de olika funktionerna fungerar väl. I de få fall av åtgärder och förändringar som har beslutats, men som ännu inte har kunnat verkställas fullt ut, har det haft förklarliga skäl.

Avsaknaden av en korrekt utförd prognosbedömning vid Finansinspektionens handläggning

Handläggningstiden för tillsynsärenden som mynnar ut i sanktion är vanligen sex månader upp till ett år, inte två månader som i Custodias fall. Custodia hänvisar till Finansinspektionens handläggning av ärende om återkallelse av tillstånd enligt lagen (1991:981) om värdepappersrörelse såvitt gäller Sörmlands Sparbank och menar att

det stödjer det faktum att Finansinspektionen inte gjort någon korrekt prognosbedömning i Custodias fall och att Custodia inte på ett korrekt sätt i enlighet med Finansinspektionens praxis har givits möjlighet att ge Finansinspektionen ett rättvisande underlag för prognosbedömningen. Finansinspektionen har i vissa fall fäst mycket stor vikt vid av institutet vidtagna åtgärder för att säkerställa att bristerna inte uppstår igen. Även kammarrätten har i domen avseende Dalhems Sparbank funnit att åtgärder vidtagna av institutet skall beaktas vid valet av sanktion. I Custodias fall har Finansinspektionen dock inte tagit någon sådan hänsyn till åtgärdsprogrammet, utan har tvärtom handlagt ärendet på ett sådant sätt att Custodia inte givits tillfälle till en ändamålsenlig kommunikation med Finansinspektionen för att utveckla innebörden av åtgärdsprogrammet. Finansinspektionen har i beslutet inte gjort en korrekt prognosbedömning. Länsrätten skall dessutom beakta omständigheter som har tillkommit efter det att beslutet meddelades. Ett avtal har den 14 februari 2006 ingåtts genom vilket Custodia får Sterling Waterhouse koncernen som ny enda ägare. Vidare innebär avtalet att Custodias kapitalbas kommer att väsentligt öka genom en nyemission. Detta innebär att Finansinspektionens kanske främsta farhåga, att insättarnas medel skulle vara äventyrade, måste vara undanröjd. Custodias prognos var vid tidpunkten för beslutet god. Finansinspektionen skulle rätteligen ha valt varning som sanktion. Under alla förhållanden är prognosen numera god, vilket innebär att länsrätten skall ersätta återkallelsebeslutet med ett beslut om varning.

Finansinspektionen anför till stöd för sin inställning bl.a. följande. En prognosbedömning låter sig knappast göras som en isolerad bedömning. Arten och omfattningen av konstaterade brister har avgörande betydelse för att bedöma om de åtgärder som Custodia har aviserat är tillräckliga för att bolaget skall kunna anses ha en god prognos för att i framtiden kunna bedriva verksamheten i enlighet med regelverkets krav.

Compliancefunktionen och oberoende granskningsfunktionen

Custodia har möjlighet att organisera sin verksamhet på annat sätt än som anges i de allmänna råden. Verksamheten får dock inte vara organiserad på sådant sätt att Custodia inte uppfyller de regler som uppställs i t.ex. LBF. Custodia har inte närmare angivit varför en annan organisation av de bägge funktionerna skulle vara mer lämpligt för just Custodia. Tvärtom anser Custodia självt att det hade gert en bättre riskkontroll och riskstyrning om bolaget inrättat sin compliancefunktion och sin oberoende granskningsfunktion i enlighet med FFFS 2005:1. Custodias organisation av de båda funktionerna har varit sådana att de gransknings- och kontrollsyften de har att fylla inte kunnat ske på ett objektivt sätt. De brister som funnits i organisationen av funktionerna har inverkat på förekomsten av de andra brister Finansinspektionen har kritiserat Custodia för.

Interna riktlinjer och instruktioner

Kreditgivningen är tillsammans med inlåningen från allmänheten Custodias huvudsakliga verksamhet. De interna kreditinstruktionerna saknar viktiga regler för hur bolagets kreditgivning skall gå till. Dessa brister är allvarliga och har inverkat på de brister i Custodias hantering av krediter som Finansinspektionen kunnat konstatera. I Finansinspektionens bedömning av bristerna i kreditinstruktionen har Finansinspektionen beaktat att kreditgivningen är en central del av bolagets verksamhet. Mot bakgrund av att kreditinstruktionerna saknar centrala interna regler för kreditgivningen är bristerna allvarliga och Custodia har inte uppfyllt kravet i 6 kap. 5 § LBF. Finansinspektionen ser särskilt allvarigt på det förhållandet att bristerna i instruktionerna har avspeglat sig i hur hanteringen av krediterna faktiskt gått till. Det visar på genomgående bristande förståelse för hur hanteringen av krediter bör gå till. Custodia har i dessa avseende långt ifrån uppfyllt lagstadgade krav. Detta är särskilt allvarligt eftersom Custodias kreditgivning varit den verksamhet som haft avgörande betydelse för Custodias förmåga att långsiktigt kunna fullgöra sina åtaganden. Om-

fattningen av de krav som uppställts i detta avseende är väl anpassade efter Custodias omfattning och verksamhet.

Kredithantering (utlåningsverksamheten) och krediter särskilt granskade av Finansinspektionen

Om systemstöd

Finansinspektionen har bedömt att det manuella system som Custodia använt sig av inte är sådant att bolaget uppfyller kraven i 6 kap. 2 § LBF. Finansinspektionen har kunnat konstatera att systemet haft uppenbara brister vad gäller bevakning av förfallna belopp både när det gäller kreditbelopp och ränta. Custodia kan därmed inte anses ha kontroll över om bolagets kreditrisker är så stora att det kan medföra att bolagets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras. Finansinspektionen har beaktat att Custodia är ett mindre kreditmarknadsbolag. Mot bakgrund av att Custodia är relativt litet så har de 71 reverskrediterna bedömts utgöra en stor del av bolagets verksamhet. Reverskrediterna motsvarar ca 60 procent av den totala kreditgivningen. Finansinspektionen har beaktat bolagets storlek när bristerna i hanteringen av reverslånen lagts till grund för ett ingripande. Vid platsundersökningen den 28 och den 29 november 2005 ombads Custodia att ta fram uppgifter om oreglerade fordringar äldre än sextio dagar och uppgifter om upplupna räntor för oreglerade krediter. Custodia uppgav att uppgifterna inte kunde tas fram eftersom det saknades system för bevakning och avisering av såväl förfallna som icke förfallna belopp. Custodia har först till överklagandet bifogat uppgifter om förfallna krediter och upplupen ränta för dessa. Uppgifterna kunde inte tas fram redan vid platsundersökningen och bolaget har inte heller lämnat sådana uppgifter i sitt yttrande till Finansinspektionen efter platsbesöket. Mot bakgrund av att uppgifterna läggs fram först vid överklagandet ligger det närmare till hands att anta att det är uppgifter som Custodia har tagit fram lång tid efter platsundersökningen. Ett sådant förhållningssätt till sina krediter kan inte anses innebära att Custodia har kontroll över sina kreditrisker.

Kreditdokumentation

Det saknades i flera av kreditakterna dokumentation vad gäller beslutsunderlag och övrig dokumentation så att kreditärendet har kunnat följas. Oavsett om Custodia nu uppger att kreditakterna inte saknar dokumentation, så uppfyllde kreditakterna vid platsbesöket inte kravet på dokumentation enligt 8 kap. 3 § LBF. Det krav på dokumentation som uppställs i lagen måste uppfyllas för såväl mindre som större institut.

Underlåtenhet att vidta åtgärder med anledning av revisionspromemorior

Det är inte riktigt att ett samtal med Custodias revisor varit del av Finansinspektionens beslutsunderlag. Det är i stället revisorns rapporter innehållande allvarlig kritik som legat till grund för beslutet. De brister som revisorn pekar på i sina rapporter är just de brister som Finansinspektionen kunde konstatera vid platsundersökningen. Oavsett om Custodia har vidtagit förbättringsåtgärder med anledning av revisorns rapporter så har större delen av bristerna kvarstått och de åtgärder som har vidtagits har inte varit tillräckliga.

Uppföljning av kreditrisker

Det är fortfarande oklart hur stort nedskrivningsbehovet är och hur stora kreditförlusterna kan bli. Finansinspektionen vill starkt ifrågasätta om den reservering som Custodia fastställt är tillräcklig. Inom ramen för Finansinspektionens tillsyn av Custodia efter beslutet har Finansinspektionen uppmärksammat vissa omständigheter. Den utredning som Finansinspektionen vidtagit med anledning av detta ger vid handen att nedskrivningsbehovet torde vara betydligt större. Custodia är ett relativt litet bolag med utestående krediter om totalt ca 275 miljoner kronor. Mot den bakgrunden kan även kreditförluster som i ett större bolag varit små anses vara stora för Custodia och för Custodia innebära en stor risk.

Om Custodias av Finansinspektionen särskilt granskade krediter

När det gäller de i beslutet omnämnda krediterna till bolagen A och B och till person C är Finansinspektionen fortsatt tvivksam till Custodias möjligheter att få tillbaka de utlånade medlen. Custodia har i skrivelse till Finansinspektionen den 21 december 2005 uppgivit att nedskrivningsbehovet för krediterna till bolagen A och B uppgår till 2 miljoner kronor vardera. Det är oklart om detta nedskrivningsbehov ingår i den reservering om ca 10 miljoner kronor som Custodia uppgivit behöver göras.

Jävscrediter

Custodia har inte invänt mot Finansinspektionens kritik att jävscrediter beslutats av kredittagaren själv och inte av styrelsen, eller mot Finansinspektionens bedömning att det saknats förteckning över jävscrediter eller att de aktuella krediterna var förfallna utan åtgärd från Custodias sida. Custodia har i skrivelse till Finansinspektionen den 21 december 2005 uppgivit att beträffande krediterna till styrelseledamoten tillika kreditchefen har nya reverser upprättats med marknadsmässiga ränte- och amorteringsvillkor. Enligt Finansinspektionens mening kan det tas till intäkt för att de gamla reverserna inte haft marknadsmässiga ränte- och amorteringsvillkor. Krediter till styrelseledamoten tillika kreditchefen har lämnats på andra villkor än sådana som Custodia normalt tillämpar. Vad Finansinspektionen lagt Custodia till last när det gäller krediterna till bolagsjuristen och bolagets agerande rörande krediterna är att det saknats dokumentation i enlighet med 8 kap. 3 § LBF. Ränta skall enligt uppgift i kreditakten utgå enligt särskild överenskommelse. Denna särskilda överenskommelse saknades i kreditakten. Finansinspektionen har konstaterat att Custodia brutit mot bestämmelsen i 8 kap. 6 § LBF om att styrelsen skall besluta om jävscrediter. Det är en försvarande omständighet att det dessutom är kredittagaren själv som beslutat om sin kredit. Custodias hantering av jävscrediter visar på en allmän okunskap och oförståelse för grundläggande regler på området.

Ingreppande mot Custodia

Revisorers påpekanden

Även om Custodia vidtagit åtgärder med anledning av innehållet i revisorers rapporter så har dessa åtgärder inte varit sådana att bristerna har rättats till. Custodia har trots allvarliga påpekanden från revisorn vid två räkenskapsår i rad inte sett till att åtgärda bristerna omedelbart.

Den tidigare varningen

Den omständigheten att Custodia tidigare fått en varning är en försvårande omständighet. Bolaget har även nu brutit i hanteringen och rapporteringen av stora exponeringar. De brister som nu är aktuella är därför till viss del sådana brister som var aktuella då varningen meddelades. Detta visar att Custodia vid upprepade tillfällen visat bristande kunskap och anmärkningsvärd oförmåga att följa de regler som gäller för bolaget. Det förhållandet att varningen ligger en tid tillbaka i tiden har inte någon avgörande betydelse i detta fall.

Custodias åtgärdsprogram och prognosbedömning

Custodia hade vidtagit förbättringsåtgärder vad gäller brister i compliancefunktionen och den oberoende granskningsfunktionen, brister i hanteringen av jävskrediter och brister i bolagets interna riktlinjer och instruktioner för kreditgivning. Vidare hade arbete med att ta fram ett databaserat system för hantering av krediter inletts samt vissa förändringar i Custodias ledning och andra befattningar gjorts. Trots dessa åtgärder så kvarstod stor osäkerhet vad gäller flera krediter där befarad kreditförlust inte beaktats. Det fanns inte heller rutiner för avisering av ränta och amortering och det var överlag en mycket dålig uppföljning av förfallna krediter. Detta visade på att Custodia inte hade en uppfattning om riskerna för kreditförluster och denna osäkerhet kvarstår även efter de genomförda förändringarna. Bristerna vad gäller dokumentationen av krediterna kvarstår efter de genomförda förändringarna.

Custodia uppger nu att ett databaserat systemstöd för hantering av reverslånen är drifisatt sedan den 31 januari 2006. Det är möjligt att det databaserade system stödet är bättre än det tidigare manuella systemet. Det är dock inte så att ett databaserat system som sådant innebär att Custodia uppfyller kraven i 6 kap. 2 § LBF. Införandet av ett nytt system innebär inte heller att de befintliga krediterna blir mindre osäkra. Finansinspektionen ifrågasätter om den av bolaget uppgivna reserveringen är tillräcklig och menar att ytterligare reserveringar krävs. Finansinspektionen håller på att utreda vissa nya omständigheter och uppgifter i den utredningen tyder på att nedskrivningsbehovet skulle vara betydligt större. Mot bakgrund av att det fortfarande råder osäkerhet om krediternas värde kan Finansinspektionen inte säga att prognoser för Custodia är god.

En tilltänkt ägare till Custodia skall inhämta tillstånd till förvärv av aktierna i bolaget före förvärvet i enlighet med 14 kap. 1 § LBF. Finansinspektionen skall därvid pröva om ägaren är lämplig att äga aktierna i Custodia i enlighet med 14 kap. 2 § LBF. En ansökan om förvärv av aktierna i bolaget har så sent som den 1 mars 2006 inkommit till Finansinspektionen.

Bristerna kring hanteringen av reverslånen har varit den största osäkerhetsfaktorn vid prognosbedömningen. Även om en ny ägare efter prövning av Finansinspektionen bedöms vara lämplig och om denne tillskjuter medel till Custodia så innebär det inte per automatik att Custodias brister rättas till. Att en ny ägare tillskjuter kapital kan vara positivt men det är inte säkert att det medför att prognosen för Custodia kan sägas vara god.

Kritik mot finansinspektionens handläggning

Det är inte korrekt att säga att Finansinspektionen har en praxis för hur lång tid ett ärende skall handläggas innan beslut.

Nyttillkomna omständigheter från Custodias sida

Det är inte möjligt att tillämpa Kammarrättens i Stockholm dom avseende Dalhems Sparbank på nu aktuellt fall. I fallet med Dalhems Sparbank var det fråga om en fusion med tre andra banker där Dalhems Sparbank uppgick i en av de andra bankerna. Det är därför inte korrekt att påstå att det där var fråga om en ägarförändring. Dalhems Sparbank uppgick i en annan juridisk person och den juridiska personen stod dessutom under Finansinspektionens tillsyn och var därför känd för Finansinspektionen.

Finansinspektionen har den 16 mars 2006 haft ett möte med Custodias tilltänkta ägare för att bedöma om de nya ägarna är lämpliga i enlighet med 14 kap. 2 § LBF. Det rådde även efter mötet stora oklarheter kring det planerade ägandet av Custodia, kring frågan om hur och när kapital skall tillföras Custodia samt även vad gäller planerade åtgärder för att komma till rätta med bristerna i bolaget. Innan sådan information lämnas till Finansinspektionen kan Finansinspektionen inte göra en bedömning av om de tilltänkta ägarna är lämpliga som ägare till Custodia. Ny/nya ägare och tillskjutande av kapital innebär dessutom inte per automatik att Custodias brister rättas till. Bolagets interna rutiner samt förmåga och kapacitet att följa de krav på riskhantering som uppställs i 6 kap. 2 § LBF uppvisar stora brister. Det visar sig med stor tydlighet vad gäller Custodias hantering av reglerna kring kapitalbas och kapitaltäckning.

Nyttillkomna omständigheter från Finansinspektionens sida

Villkor på Custodias hemsida

Det synes saknas villkor i egentlig mening när det gäller inlåningen till Custodia. Custodia har till Finansinspektionen uppgivit att det inte finns några skriftliga villkor utöver vad som anges på bolagets hemsida. På Custodias hemsida har tidigare angivits att utbetalning skall ske av bolaget senast en bankdag efter begäran. Denna

information finns inte längre kvar på hemsidan. Det är inte förenligt med god sed att endast informera om villkoren på hemsidan eftersom det innebär att Custodia ensidigt kan ändra i villkoren. Sådana ändringar tycks nu också ha gjorts. Det är inte acceptabelt att ändra de villkor som finns på hemsidan utan att klart och tydligt informera om att det är fråga om en ändring och utan att tydligt informera om hur Custodia avser att hantera utbetalningar.

Stämningsansökan

Custodia är svarande i ett mål vid Malmö tingsrätt (mål nr F 134/06). Konkursförvaltaren i ett aktiebolag i konkurs har stämt Custodia och yrkat återvinning av en betalning till Custodia från konkursbolaget. Finansinspektionen vill peka på den omständigheten att det är en konkursförvaltare som har ansökt om stämning. Det borde indikera att det finns någon substans i sättningen.

Bolagets kapitaltäckning och stora exponeringar

Med anledning av Custodias rapportering per den 31 december 2005, som inkom till Finansinspektionen efter beslutet, var Finansinspektionen tvungen att utreda vissa frågor. Det föranledde även Finansinspektionen att besöka Custodia och en platsundersökning genomfördes den 28 februari 2006. Enligt Custodias kapitaltäckningsrapport per den 31 december 2005 utgjorde det supplementära kapitalet (eviga och tidsbundna förlagslån) knappt hälften av Custodias kapitalbas. Finansinspektionen kan konstatera att varken de tidsbundna eller de eviga förlagslånen uppfyller de krav som ställs på sådana i KTL eller Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFS 2003:10) om kapitaltäckning och stora exponeringar. Det innebär att dessa lån inte kan räknas in i det supplementära kapitalet, vilket får till följd att Custodias kapitaltäckningsgrad endast uppgick till drygt 5 procent. Det innebär att bolagets kapitaltäckningsgrad understiger den lagstadgade miniminivån om 8 procent enligt 2 kap. 7 § KTL.

Kapitaltäckningsrapporten för den finansiella företagsgruppen i vilken Custodia ingår uppvisar en negativ kapitalbas. Vid platsbesöket hos Custodia den 28 februari 2006 diskuterades detta och bolaget verifierade att det inte var fråga om en felrapportering. Finansinspektionen ser mycket allvarligt på att den finansiella företagsgruppen uppvisar en negativ kapitalbas. Den negativa kapitalbasen får även till följd att den finansiella företagsgruppen uppvisar en kapitaltäckningsgrad som inte uppgår till en positiv procentandel och därmed vida understiger den lagstadgade minsta kapitaltäckningsgraden på 8 procent.

Custodia har ett antal kreditengagemang vilka var och en utgör en otillåten stor exponering enligt 5 kap. 1 § KTL. Finansinspektionen har även funnit att ett antal kreditengagemang skall samlimiteras i enlighet med 5 kap. 2 § KTL. Mot bakgrund av att Custodias kapitalbas är lägre än vad bolaget rapporterat kan bolaget ha ytterligare stora exponeringar eller otillåtna stora exponeringar.

Det är troligt att nedskrivningsbehovet är betydligt högre än det belopp om ca 10 miljoner kronor som Custodia uppger. Dessa iakttagelser stärker Finansinspektionen i sin inställning att bolaget inte har kontroll över sina krediter och kreditrisker och att det kan befaras att Custodias kreditrisker är så stora att det medför att bolagets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

Det skall särskilt betonas att det är synnerligen allvarligt att ha en kapitaltäckningsgrad som understiger den lagstadgade minsta nivån om 8 procent. Om Custodia inte förmår att rätta till den bristen och bristerna vad gäller stora exponeringar så är det i sig skäl för en återkallelse av Custodias tillstånd. Det som nu framkommit styrker den bedömning Finansinspektionen gjort i beslutet. De nu redovisade allvarliga bristerna och felaktigheterna visar att Custodia inte har den kunskap och erfarenhet som krävs för att uppfylla grundläggande krav enligt regelverket på området. Det visar också tydligt att det kvarstår stora brister i Custodia även efter de förbättringsåtgärder som bolaget uppger vidtagits. Detta måste beaktas vid en prognosbedömning.

Finansinspektionen har i beslut den 13 mars 2006 förelagt Custodia att senast den 1 juni 2006 vidta sådana åtgärder att Custodias kapitaltäckningsgrad uppgår till minst 8 procent. Finansinspektionen har i beslut den 13 mars 2006 även förelagt SNR Holding AB (nuvarande ägare till Custodia) att senast den 1 juni 2006 vidta sådana åtgärder att kapitaltäckningsgraden för den finansiella företagsgruppen kommer att uppgå till minst 8 procent. Vidare har Finansinspektionen den 10 mars 2006 beslutat att Custodia senast den 1 juni 2006 skall nedbringa sina otillåtna stora exponeringar till de tillåtna gränsvärdena. Custodia har härefter den 22 mars 2006 inkommit med kompletterande uppgifter där långivarna för några av de aktuella lånen lämnat sådana bekräffelser som enligt Custodia leder till att de får räknas in i kapitalbasen. Finansinspektionen har inte hunnit ta ställning till om de inkomna kompletteringarna från Custodias långivare medför att lånen får räknas in i kapitalbasen. Även om så skulle vara fallet menar Finansinspektionen att lånen innan kompletteringarna från långivarna varit sådana att de inte kunde räknas in i kapitalbasen. De brister som har funnits i kapitalbasen visar på en stor oförmåga hos Custodia att följa de gällande regler som Custodia har att följa. Finansinspektionen anser att även omständigheter som har inträffat i tiden efter beslutet bör utgöra en del av beslutsunderlaget. Finansinspektionen anser att både omständigheter som talar till bolagets fördel och nackdel bör kunna överopas i ärendet. För detta talar skyddsintresset för insättarna och övriga kunder. Däremot torde omständigheter som inträffat i tiden efter Finansinspektionens prövning inte prekluderas och bör därför kunna tas upp av Finansinspektionen i en ny prövning. Av processsekonomiska skäl bör därför motsvarande omständigheter kunna göras gällande även i domstol. Det är fortfarande fråga om samma sak, dvs. återkallelse av Custodias tillstånd och frågan om bolagets prognos kan sägas vara god eller inte. De nya uppgifterna om brister i Custodias kapitalbas och förekomsten av otillåtna stora exponeringar visar på Custodias oförmåga att följa grundläggande regler. Dessa omständigheter bör ges viss tyngd vid den samlade prognosbedömningen.

Sammanfattande bedömning av Custodias prognos

För att det skall vara möjligt att se att det finns en god prognos för Custodia krävs det en omfattande åtgärdsplan som dessutom är omedelbart förestående. Custodia har vidtagit ett antal åtgärder för att komma till rätta med de brister som Finansinspektionen har kunnat konstatera. Bolaget har bl.a. utsett en ny VD och har aviserat att bolaget avser att göra förändringar i styrelsen. Det genomförs också förändringar i ägarstrukturen i bolaget. I frågan om funktioner för riskkontroll och regelefterlevnad har bolaget nu infört ett dateriserat system för hantering av krediter, internrevisionen har lagts ut externt och compliancefunktionen har reorganiserats. Frågan är därmed om de åtgärder som vidtagits respektive aviserats är tillräckliga för att göra bedömningen att det finns en god prognos för att Custodia framöver fönnär bedriva verksamheten enligt de regler som styr verksamheten.

Custodia har redan vid ett tidigare tillfälle fått en varning. Detta gör att relativt stora krav måste ställas på åtgärdsplanen för att det skall anses vara en god prognos för att bolaget framöver kommer att kunna bedriva en sund finansieringsverksamhet i enlighet med kraven i lag och föreskrifter. Frågetecknen kring Custodias finansiella styrka kvarstår alltså. När det gäller frågor om riskkontroll och regelefterlevnad finns någon ny kreditchef ännu inte på plats. Även om compliancefunktionens självständighet i organisationen förstärkts kan också konstateras att Custodia inte tillfört några ytterligare personella förstärkningar inom riskkontroll och regelefterlevnad. I dagsläget synes det vara samma personer som tidigare som även fortsättningsvis avses arbeta med dessa frågor. Att det under målets beredning i länsrätten uppkommer nya frågetecken rörande Custodias kapitaltäckningsrapport avseende förhållanden vid årsskiftet anser Finansinspektionen vara försvårande. Detta förstärker bilden av ett bolag som har en upprepad oförmåga att följa gällande regler. Sammanfattningsvis anser Finansinspektionen därför att med beaktande av de brister som har konstaterats kan Custodias åtgärdsplan inte anses tillräcklig för att det nu bör göras en annan bedömning i prognosfrågan än den Finansinspektionen gjorde i det överklagade beslutet.

UTREDNINGEN I MÅLET

Av utredningen i målet framgår bl.a. följande.

Finansinspektionen har tidigare med stöd av 5 kap. 17 § andra stycket dåvarande lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet meddelat Custodia en varning den 26 april 2000 (dnr 3654-00-320) på grund av sen rapportering, otillåtna stora exponeringar, sänkt kapitalbas i strid med bolagets tillstånd samt otillåten inlåningsverksamhet.

I särskild rapport den 23 mars 2004 efter revision för räkenskapsåret 2003 angav den externe revisorn bl.a. följande om förhållandena i Custodia. Det finns ingen rutin för hur man hanterar förlängda krediter eller hur hanteringen fungerar avseende hur förfallna räntor skall följas upp och krävas av kund. Systemet medför att räntefordringar i stockbelåningen handhas manuellt, vilket medför risk att räntebereäkningen inte sker samt att dessa beräkningar lätt kan bli felaktiga. Detta medför att om man missar att räntebereäkna en kund, finns ingen kontroll i systemet. Custodia har mycket dåliga regler avseende kravrutiner. Ingen eller mycket dålig uppföljning sker av gamla lämnade krediter. Bolagets fordringar finns inte heller samlade per kund i systemet, vilket försvårar bolagets uppföljning och kontroll av fordringar per kund. Vad gäller utlåning till allmänheten framkom att det fanns många och stora belopp som förfallit till betalning sedan lång tid tillbaka. Det framgick även att många av dessa fordringar har gått till indrivning eller att det pågår förhandlingar med kund om lösen eller avbetalningsplaner. Gällande flertalet av dessa fordringar har det inte skickats påminnelse eller krav på flera år fast fordringarna var förfallna. Detta förfarande kan inte vara acceptabelt. Det kan finnas risk för stora framtida kundförluster. Det är deras absoluta mening att Custodia omgående stärker sin kravrutin och tillsätter de resurser som krävs för att kräva in gamla krediter. Enligt uppgifter från företagsledningen skall samtliga påtalade brister vara undanröjda med det nya kredithan-

teringssystemet "Total Finance". Systemet har tagits i fullt bruk under februari/mars 2004.

I särskild rapport den 10 augusti 2005 efter revision för räkenskapsåret 2004 angav samme revisor bl.a. följande. Custodias redovisningsfunktion har under räkenskapsåret förstärkts. Kredit/hanteringssystemet "Total Finance" har inte fungerat tillfredsställande under hela året. Företaget måste säkerställa att systemet är tillförlitligt och att samtliga saldon går att stämma av mot bokföringen. Det finns ingen rutin för hur man hanterar förlängda krediter eller hur hanteringen fungerar avseende hur förfallna räntor skall följas upp och krävas av kund. Bolaget har mycket dåliga regler avseende kravrutiner och långtidsbevakning av förfallna bortskrivna fordringar. Ingen eller mycket dålig uppföljning sker av gamla lämnade krediter. Bolagets fordringar finns inte samlade per kund i systemet, vilket försvårar bolagets uppföljning och kontroll av fordringar per kund. Custodia har i sin stockbeläning många gamla krediter som idag inte är lönsamma, vilket kan medföra risk för framtida kreditförluster. Vad gäller posten utlåning till allmänheten gjordes samma påpekande som året innan och revisorn påpekade ånyo att det är deras absoluta mening att Custodia omgående stärker sin kravrutin och tillsätter de resurser som krävs för att kräva in gamla krediter.

I protokoll fört vid styrelsemöte i Custodia den 4 december 2005 framgår att bl.a. organisationsförändringar diskuterades och beslutades.

Finansinspektionen har i beslut den 25 april 2006 (dnr 06-1800-401) avslagit AP Capital Holding S.A:s och Jeffrey Naslunds ansökan om tillsånd att förvärva aktier i Custodia och sammanfattningsvis angivit följande. Sökanden har lämnat ofullständig information om det planerade kapitaltillskottet, den tilltänkta ägarstrukturen och vilka åtgärder som planeras för att säkerställa en ändamålsenlig styrning och kontroll av Custodias verksamhet. Det saknas därför förutsättningar att göra en bedömning av om de nya ägarna kan antas uppfylla kraven i 14 kap. 2 § LDF, dvs. att de

inte kommer att inverka att rörelsen drivs på ett sätt som är förenligt med LBF eller andra författningar som reglerar Custodias verksamhet. Mot denna bakgrund saknas förutsättningar att lämna tillstånd till AP Capital Holding S.A. och Jeffrey Naslund att förvärva aktier, direkt eller indirekt, i Custodia.

DOMSKÄL

Enligt 15 kap. 1 § LBF skall Finansinspektionen ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, institutets bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet.

Ingripande sker genom utfärdande av föreläggande att vidta åtgärd inom viss tid, förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig skall kreditinstitutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om institutet gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot institutet och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

Enligt 6 kap. 2 § LBF skall ett kreditinstitut identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med.

Ett institut skall särskilt se till att dess kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

I förarbetena till 6 kap. 2 § LBF anges bl.a. följande. Rörelsereglerna bör ta sikte på att begränsa det totala risktagandet. En grundläggande beståndsdel i ett bra riskhanteringssystem är fungerande informationsvägar. Nära förbundet med det regelsystem som reglerar informationsflödet i ett institut är det regelsystem som reglerar var och hur beslut i olika frågor skall fattas. Fungerande styrning och styrsystem är även det förutsättning för bra riskhantering. Likaså måste en kontrollfunktion finnas som granskar efterlevnaden av olika system och instruktioner (prop. 2002/03:139 s. 278 ff.). Bestämmelsen innebär både en skyldighet och en möjlighet för de enskilda instituten att utforma riskhanteringssystem som är anpassade efter den enskilda rörelsens behov. Den är i första hand en handlägsregel för instituten. Det övergripande ansvaret för att riskhanteringen sköts väl är på styrelsen (a. prop. s. 530 f.).

Enligt 6 kap. 4 § skall ett kreditinstituts rörelse även i andra avseenden än som sägs i 1-3 §§ drivas på ett sätt som är sunt.

I förarbetena anges bl.a. följande. De krav på ett kreditinstituts verksamhet som anges i 1-3 §§ är grundläggande för att verksamheten skall anses sund. Av denna paragraf framgår att kreditinstituts rörelse även i andra avseenden skall vara sund. Det är dock inte möjligt att uttömmande ange vilka

krav bestämmelsen ställer på instituten. Den bedömningen får göras med utgångspunkt från syftet med paragrafen, dvs. att instituten håller en sådan kvalitetsnivå i sin rörelse att förtroendet för marknaden kan upprätthållas. Bland de områden som berörs är institutets uppträdande i förhållande till sina kunder (a prop. s. 531)

Enligt 6 kap. 5 § LBF skall styrelsen i ett kreditinstitut se till att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs för att styra rörelsen.

Enligt 8 kap. 3 § LBF skall ett kreditinstituts kreditbeslut dokumenteras så att beslutsunderlaget redovisas och att kreditärendets hantering även i övrigt kan följas.

Enligt 8 kap. 5 § första stycket LBF får ett kreditinstitut inte ingå avtal om tjänster på andra villkor än sådana som institutet normalt tillämpar eller ingå andra avtal på villkor som inte är affärsmässigt betingade med eller till förmån för

1. styrelseledamot,
2. delegat i ledande ställning som ensam eller i förening med någon annan får avgöra kreditärenden som annars skall avgöras av styrelsen,
3. anställd som innehar en ledande ställning inom institutet,
4. annan aktie- eller andelsägare än staten med ett innehav som motsvarar minst tre procent av hela kapitalet,
5. make eller sambo till person som avses under 1-4, eller
6. juridisk person i vilken sådan person som avses under 1-5 har ett väsentligt ekonomiskt intresse i egenskap av delägare eller medlem.

Enligt 8 kap. 6 § skall institutets styrelse behandla ärenden som avses i 5 §. Den skall vidare i en förteckning föra in uppgifter om de avtal som har träffats.

I förarbetena anges bl.a. följande. Att ärendet skall behandlas i styrelsen betyder som regel att ärendet även skall beslutas där. Om det av de associationsrättsliga reglerna gäller att beslutsanderätten tillkommer stämman, får styrelsen självfallet inte besluta i ärendet (a. prop. s. 537).

I 6 kap. 1 § första stycket Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag anges att styrelsen bör se till att det finns en funktion som granskar och utvärderar den interna kontrollen (som innefattar riskkontrollen och compliancefunktionen).

I 6 kap. 2 § samma allmänna råd anges att funktionen bör vara direkt underställd styrelsen. Organisatoriskt bör den vara helt separerad från verksamheten som skall granskas. Funktionens oberoende innebär alltså att den inte bör delta i den operativa verksamheten.

Länsrättens bedömning

De missförhållanden som förekommit i Custodias verksamhet har varit av allvarligt slag. Genom att underlåta att vidta tillräckliga åtgärder för att rätta till brister har

Custodia drivit verksamheten vidare på ett sätt som inte kan anses ha varit sunt. Finansinspektionen har därför haft skäl att ingripa mot bolaget. Frågan i målet är om Finansinspektionen haft fog för sitt beslut att återkalla Custodias tillstånd att driva finansieringsrörelse enligt LBF eller om varning kan anses vara en tillräcklig åtgärd.

När det gäller frågan om vilka ingripanden som Finansinspektionen bör vilja vid olika regelöverträdelser anges i förarbetena till LBF att Finansinspektionen bör arbeta utifrån kriterierna väsentlighet och risk. Överträdelse av en regel som har till syfte att stabilisera i institutet skall upprätthållas bör i princip föranleda ett strängare ingripande än brott mot en bestämmelse av mindre betydelse för stabiliteten. Återkallelse får inte ske utan starka skäl. Överträdelsens allvarighet bör vara avgörande för om den skall kunna leda till återkallelse. Vad som åsyftas är hur allvarlig överträdelsen är från systemstabilitetssynpunkt. Varning bör kunna tillgripas när förutsäkringar för återkallelse i och för sig finns men varning i det särskilda fallet framstår som en tillräcklig åtgärd. Omständigheter som kan göra att varning framstår som tillräckligt kan vara att institutet inte kan befaras upprepa överträdelsen och att prognosen för institutet därför är god eller att man från institutets sida inte förstod bättre när överträdelsen skedde (se prop. 2002/03:139 s. 382 f.).

Compliancefunktion och oberoende granskningsfunktion

Det är institutens soliditet som avgör systemets stabilitet. Det är därför viktigt att instituten själva kan identifiera, mäta och hantera de risker som verksamheten är förenad med. Det ställs därför krav på att instituten har tillfredsställande system för styrning, information och kontroll (jfr a. prop. s. 156 f.).

Finansinspektionen har uppgivit att Custodias organisation av compliance- och granskningsfunktionerna varit sådana att de gransknings- och kontrollsystemen de har att fylla inte kunnat ske på ett objektivt sätt och att de brister som funnits i organisationen av funktionerna dessutom har inverkat på förekomsten av andra brister. Custodia har häremot uppgivit att bolaget numera utsett en bolagsjurist till att fullgöra compliancefunktionen och att juristen har givits en självständig ställning i förhållan-

de till den affärsdrivande verksamheten. Änglarum Finanskonsult har vidare anlåtats för att fullgöra funktionen som oberoende granskningsfunktion.

Bestämmelsen i 6 kap. 2 § LBF innebär att instituten skall utforma riskhanteringssystem som är anpassade efter den enskildes rörelsens behov. Compliancefunktionen (kontroll av regelbrottsrisk) och funktionen för den oberoende granskningen har i Custodia skötts av samma personer. Den oberoende granskningen har inte varit separerad från den verksamhet som funktionen skall granska. Länsrätten bedömer att Custodia inte uppfyllt kraven på riskhantering i 6 kap. 2 § LBF.

Interna riktlinjer och instruktioner

Finansinspektionen har uppgivit att kreditgivningen tillsammans med inlåningen från allmänheten är Custodias huvudsakliga verksamhet och att bristerna i kreditinstruktionerna inverkar på bristerna i Custodias hantering av krediter. Custodia har anfört att bolagets verksamhet inte varit sådan att något behov har funnits av (eller krav på) flera olika beslutsinstanser och att Änglarum Finanskonsult dessutom numera har anlåtats för att göra en total översyn av samtliga riktlinjer och instruktioner.

Styrelsen i ett kreditinstitut skall enligt 6 kap. 5 § LBF se till att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs för att styra rörelsen. I förarbetena anges bl.a. att det främst avgörs med ledning av de krav som kommer till uttryck i 6 kap. 1-4 §§ LBF om det är erforderligt med riktlinjer och instruktioner för en viss verksamhet. Verksamhetens relativa vikt i förhållande till den samlade rörelsen är av betydelse. Ju mer omfattande eller potentiellt resultatpåverkande en verksamhet är, desto större skäl finns det att utfärda riktlinjer eller instruktioner för den (a. prop. s. 531). Länsrätten finner att kreditgivningen får anses utgöra en stor del av Custodias verksamhet och att de instruktioner för hur kreditgivningen skall gå till som funnits inte varit av den omfattning som behövts för att styra verksamheten.

Kredithantering

Ett kreditinstitut skall ha ett system som gör det möjligt att identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som institutets verksamhet är förknippad med. Det är viktigt att institutets risker inte medför att dess förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

Finansinspektionen har anfört att inspektionen kunnat konstatera att det manuella systemet haft uppenbara brister vad gäller bevakning av förfallna belopp både när det gäller kreditbelopp och ränta. Mot bakgrund av att Custodia är relativt litet så har Finansinspektionen bedömt att de 71 reverskrediterna utgör en stor del av bolagets verksamhet. Finansinspektionen har uppgivit att oavsett om Custodia har vidtagit förbättringsåtgärder med anledning av revisorns rapporter så har större delen av bristerna kvarstått och de åtgärder som har vidtagits har inte varit tillräckliga. Custodia har anfört att Finansinspektionen inte anpassat sin bedömning efter Custodias förhållanden. Custodia har tagit fram och implementerat ett datorbaserat systemstöd för reverslånehantering och ny kreditorganisation har införts. Samtliga de 71 reverslånekrediterna har omprövats av den nya kreditorganisationen. Kvaliteten på reverslåneportföljen och kreditportföljen är enligt bolaget totalt sett god.

I rapport i mars 2004 efter revision för räkenskapsåret 2003 angav revisorn avseende Custodias hantering av krediter att det inte finns någon rutin för hur bolaget hanterar förlängda krediter eller hur hanteringen fungerar avseende hur förfallna räntor skall följas upp och krävas av kund. Vidare angavs att ingen eller mycket dålig uppföljning sker av gamla lämnade krediter och att det är revisorns absoluta mening att Custodia omgående stärker sin kravrutin och tillsätter de resurser som krävs för att kräva in gamla krediter. Trots detta påpekande i mars 2004 angav revisorn även året efter att det inte finns någon rutin för hur bolaget hanterar förlängda krediter eller hur hanteringen fungerar avseende hur förfallna räntor skall följas upp och krävas av kund och att ingen eller mycket dålig uppföljning sker av gamla lämnade krediter.

Vidare angav revisorn att Custodia i sin stockbelåning har många gamla krediter som idag inte är lönsamma, vilket kan medföra risk för framtida kreditförluster. Revisorn påpekade ånyo att det är hans absoluta mening att Custodia omgående stärker sin kravrutin och tillsätter de resurser som krävs för att kräva in gamla krediter. Länsrätten finner att kreditgivning i form av reverslån utgör en betydande del av Custodias verksamhet och att det system Custodia tillämpat haft sådana brister att bolaget inte haft kontroll över om kreditriskerna varit så stora att det kan medföra att bolagets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

Jävs krediter

Finansinspektionen har angivit att krediter till styrelseledamoten tillika kreditchefen lämnats på andra villkor än sådana som Custodia normalt tillämpar och att Custodia har brutit mot bestämmelsen i 8 kap. 6 § LBF om att styrelsen skall besluta om jävs krediter. Finansinspektionen har även angivit att det är en försvårande omständighet att det dessutom är kredittagaren själv som beslutat om sin kredit. Custodia har anfört att säkerheter lämnats i form av fastighetsinteckningar och att det inte stämmer att lämnande av kredit där räntan betalas först när krediten slutbetalas inte skulle vara villkor som Custodia tillämpat gentemot andra än de i jävskretsen. Beslutsordningen för jävs krediter har ändrats så att samliga beslut att bevilja sådana krediter skall fattas av styrelsen. Det nya datasystemet kan användas för särskild kontroll av eventuella jävs krediter.

För att kunna bedöma om en jävspersons prestation står i missförhållande till kreditinstitutets fördras någon form av måttstock att stämma av mot. När det gäller krediter, inlåning och vissa andra tjänster som ett institut regelmässigt tillhandahåller kunder kan en jämförelse göras med de villkor som institutet vanligtvis tillämpar för dessa tjänster (a. prop. 536 f.). Även om Custodia i vissa fall gentemot andra än de i jävskretsen tillämpat ordningen att räntan betalas först när krediten slutbetalas, är det enligt länsrättens mening inte troligt att det är de villkor som Custodia vanligtvis

tillämpar. Beslut om jävskrediter har inte fattats i behörig ordning, dvs. av styrelsen (jfr a. prop. s. 537).

Valet av sanktion - prognosbedömning

Omständigheter som kan göra att varning framstår som en tillräcklig åtgärd kan som tidigare nämnts vara att institutet inte kan befaras upprepa överträdelsen och att prognosen för institutet därför är god eller att man från institutets sida inte förstod bättre när överträdelsen skedde. Vad som här är intressant är främst om det - mot bakgrund av de åtgärder Custodia vidtagit eller beslutat att vidta - kan antas att Custodia inte kan befaras upprepa överträdelsen och att prognosen för Custodia därför är god.

Vad gäller förhållandena vid tidpunkten för Finansinspektionens beslut hade Custodia redan då beslutat om och inlett ett åtgärdsprogram.

Finansinspektionen har anfört att det trots åtgärderna kvarstod stor osäkerhet vad gäller bl.a. krediter och att det överlag var dålig uppföljning av förfallna krediter. Custodia hade enligt Finansinspektionen inte en uppfattning om riskerna för kreditförluster och denna osäkerhet kvarstod även efter de genomförda förändringarna. Även bristerna vad gäller dokumentationen av krediterna kvarstod efter de genomförda förändringarna. Custodia hade redan vid ett tidigare tillfälle lätt en varning. Custodia har anfört att den tidigare varningen gällde förhållanden som ligger långt tillbaka i tiden och som inte har att göra med de nu aktuella förhållandena. Custodia har vidtagit åtgärder för att komma till rätta med brister som har påpekats av revisorn. De vidtagna åtgärderna har lett till önskat resultat och de olika funktionerna fungerar väl. Bolaget har anfört att Custodias prognos redan vid tidpunkten för beslutet var god.

Vad gäller förhållandena efter återkallelsebeslutet kan konstateras att Custodia vidtagit ytterligare åtgärder och att avtal ingåtts genom vilket avsikten varit att Custodia skall få en ny ägare.

Finansinspektionen har avseende förhållandena efter beslutet angivit att det förhållandet att ett databaserat systemstöd för hantering av reverslånen nu är driftsatt inte innebär att de befintliga krediterna blir mindre osäkra. Finansinspektionen ifrågasätter vidare om den av bolaget uppgivna reserveringen är tillräcklig. Det råder fortfarande osäkerhet om krediternas värde och det finns ett antal utestående frågor som rör de nya ägarna. När det gäller frågor om riskkontroll och regelefterlevnad finns någon ny kreditchef ännu inte på plats. Även om compliancefunktionens självständighet i organisationen förstärkts har Custodia inte tillfört några ytterligare personella förstärkningar inom riskkontroll och regelefterlevnad. Custodia har anfört att avtal har ingåtts genom vilket Custodia får en ny ägare och att Custodias kapitalbas kommer att öka väsentligt. Under alla förhållanden är prognosen enligt bolaget numera i varje fall god.

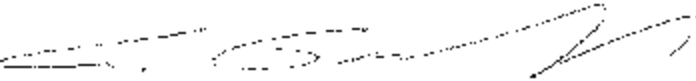
Länsrätten konstaterar att det förhållandet att Custodia tidigare tilldelats en varning måste tillmätas viss betydelse även om varningen ligger förhållandevis långt tillbaka i tiden. Det gör, såsom Finansinspektionen påpekat, att större krav måste ställas på Custodias åtgärder för att det skall anses vara en god prognos för att bolaget framöver kommer att kunna bedriva en sund finansieringsverksamhet i enlighet med kraven i lag och föreskrifter än vad som skulle ha varit fallet om bolaget inte tidigare meddelats en varning. Revisorn har vad gäller bolagets hantering av krediter två år i rad bl.a. påpekat att Custodia *omgående* måste stärka sin kravrutin. Att så inte omedelbart skett efter revisorns första påpekande tyder enligt länsrättens mening på att bolagets förutsättningar att kunna vidta åtgärder kan ifrågasättas. Custodia har överträtt hestämmelser som har stor betydelse för att upprätthålla stabiliteten i institutet. Även med beaktande av de åtgärder som Custodia vidtagit och beslutat att vidta

finner länsrätten vid en sammantagen bedömning att varning inte kan anses vara en
ullräcklig åtgärd. Finansinspektionen har således haft fog för sitt beslut att återkalla
Custodias tillstånd att driva finansieringsrörelse enligt LBF. Överklagandet skall
därför avslås.

DOMSLUT

Länsrätten avslår överklagandet. Länsrättens beslut den 31 januari 2006 att Finans-
inspektionens beslut tills vidare inte skall gälla upphör därmed att gälla.

LIUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1a)

Christian Groth
chefsrådman

AKA

I länsrättens avgörande har även tre nämndemän deltagit.

2006-01-27

B E S L U T

Styrelsen för
Custodia Credit AB (publ)
Amiralsgatan 17
211 55 Malmö

FI Dnr 05-7456-309

Återkallelse av tillstånd att driva finansieringsrörelse**Finansinspektionens beslut**

1. Med stöd 15 kap. 1 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse återkallar Finansinspektionen tillståndet att driva finansieringsrörelse för Custodia Credit AB (publ), org.nr 556374-9828.
2. Custodia Credit AB (publ) ska senast sex månader efter det att beslutet under punkten 1 vunnit laga kraft ha avvecklat den tillståndspliktiga verksamheten.
3. Beslutet under punkten 1 ska gälla omedelbart.

Hur man överklagar, se bilaga.

Sammanfattning

Custodia Credit AB (publ) har sedan 1997 haft tillstånd att driva finansieringsrörelse. Bolagets verksamhet omfattar huvudsakligen inlåning från allmänheten, kreditgivning i form av reverslån och fakturabelåning (factoring).

Finansinspektionen har funnit en rad brister i bolagets rutiner för intern styrning och kontroll samt i bolagets kredithantering. Det kan konstateras att bolaget på vissa områden systematiskt brutit mot centrala kreditbestämmelser i lagen om bank- och finansieringsrörelse (LBF). Dessa överträdelser har också pågått under en längre tid. Sammantaget ger bristerna bilden av ett bolag som under en period av kraftig expansion inte förmått anpassa organisation och system till den nivå som krävs för den bedrivna verksamheten.

Bolaget har nu presenterat en plan för en översyn av bl.a. ägande, ledning, organisation och interna regler. Finansinspektionen tvingas dock konstatera att det råder osäkerhet om vilken effekt de föreslagna åtgärderna kommer att ha. Vidare kvarstår vissa allvariga brister rörande hanteringen av bolagets kreditportfölj. De brister som föreligger och alltjämt föreligger är så allvariga att bolaget, enligt Finansinspektionens bedömning, inte förmår driva finansieringsverksamheten på ett sunt sätt. Finansinspektionen ser mycket allvarigt på bolagets kredithantering och de risker det kan medföra. Mot den bakgrunden kan Finansinspektionen, trots beaktande av genomförda och planerade organisa-

tansförändringar i bolaget, inte se att prognosen för bolaget är god. Det finns därför inte tillräckliga skäl för att stanna vid en varning. Bolagets tillstånd att bedriva finansieringsrörelse ska därför återkallas. Finansinspektionen bedömer att det finns skäl att besluta att återkallelsebeslutet ska gälla omedelbart.

Bakgrund

Custodia Credit AB (publ) är ett kreditmarknadsbolag som står under Finansinspektionens tillsyn. Bolagets verksamhet omfattar huvudsakligen inlåning från allmänheten, kreditgivning i form av reverslån och fakturabelåning (factoring).

Finansinspektionen genomförde den 28 och 29 november 2005 en platsundersökning hos Custodia Credit AB (publ) (Bolaget). Vid undersökningen granskade Finansinspektionen bolagets kreditgivning i form av reverslån, bolagets organisation samt bolagets interna regler och rutiner för kreditgivning och kreditriskhantering.

De iakttagelser som Finansinspektionen gjorde vid platsundersökningen har redovisats i en skrivelse till bolaget daterad den 2 december 2005. Finansinspektionen begärde i den skrivelsen och i en kompletterande skrivelse, daterad den 15 december 2005, att bolaget skulle yttra sig över de brister och felaktigheter som Finansinspektionen redogjort för i skrivelserna. Finansinspektionen informerade bolaget om att i det fall bolaget inte yttrade sig över bristerna eller felaktigheterna i någon del eller inte kom med en tillfredsställande förklaring till dessa så skulle bristerna och felaktigheterna kunna komma att läggas till grund för ett beslut om ingripande mot bolaget. Bolaget inkom med yttrande till Finansinspektionen den 23 december 2005.

Finansinspektionen meddelade bolaget varning den 26 april 2006 på grund av sen rapportering, oömläta stora exponeringar, sänkt kapitalbas i strid med bolagets tillstånd samt oömläten inlåningsverksamhet (FI Dnr 3654-00-320). Finansinspektionen fann att det förelåg grund för återkallelse av tillståndet mer mot bakgrund av att bolaget vidtagit vissa åtgärder så bedömdes det tillräckligt med en varning.

Compliancefunktion och oberoende granskningsfunktion

Av ärendets utredning framgår följande

Enligt bolagets interna instruktion för compliance ska bolagets jurist förändra följa regelletterlevnaden. Kontrollen ska vara förebyggande i syfte att säkerställa att överträdelser inte sker. Kontrollmetoden baseras på att gällande regelverk släms av mot bolagets faktiska handlande, rutiner och styrdokument. Varje avvikelser från eller överträdelser av regelverket ska rapporteras till bolagets VD. Enligt uppgift från bolaget delas såväl complianceansvaret som interntrevisionen mellan bolagets jurist och bolagets controller. I bolagets instruktion för compliance saknas information om på vilket sätt de båda complianceansvariga

fördelar arbetet sinsemellan. Det saknas skriftlig dokumentation över iakttagelser och brister för compliance- och internrevisionsarbetet.

Förutom complianceansvarer och internrevisionen så är bolagets jurist rådgivande delegat i bolagets kreditkommitté. Han ansvarar även för såväl kreditberedning som granskning av ingångna avtal med kunder samt sköter problemkrediter och betalningsförelägganden såvitt avser större kunder.

Bolaget har utfört följande

Det är riktigt att compliancefunktionen löpande rapporterat muntligen till VD och styrelseordföranden. Bolaget har förståelse för att det kan upplämnas som olämpligt att samma personer utför compliance/internrevision och intern kontroll. Styrelsen har beslutat ge compliancefunktionen tillräckliga tidsresurser för sina uppgifter. Bolaget har vidare tagit fram en detaljerad complianceinstruktion. Bolagets jurist har getts i uppdrag att ansvara för kontrollen av bolagets regelefterlevnad (compliance) och ska i denna roll i övrigt vara frikopplad från bolagets affärsdrivande verksamhet. Dennes uppgifter avseende kreditberedning och indrivning läggs i sin helhet på andra anställda. Bolagets jurist kommer inte heller att ingå i någon kreditbeslutsgrupp. Skriftliga rapporter ska kvartalsvis lämnas till VD och styrelse.

Bolaget har i januari 2006 träffat avtal med extern konsult för granskning och utvärdering av bolagets interna kontroll. Funktionen kommer därmed att organisatoriskt vara helt separerad från den verksamhet som ska granskas. Funktionen rapporterar till såväl VD som styrelsen.

Finansinspektionens bedömning

Av 6 kap. 1 § Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag framgår att styrelsen bör se till att det finns en funktion som granskar och utvärderar den interna kontrollen (som innefattar riskkontrollen och compliancefunktionen). Av 6 kap. 2 § samma allmänna råd framgår att funktionen bör vara organisatoriskt helt separerad från verksamheten som ska granskas och att funktionens oberoende innebär att den inte bör delta i den operativa verksamheten.

Av utredningen i ärendet framgår att compliancefunktionen och funktionen för den oberoende granskningen har handhållits av samma personer. Det innebär att bolagets jurist och bolagets controller i egenskap av ansvariga för den oberoende granskningsfunktionen har granskat och utvärderat sig själva i egenskap av ansvariga för compliancefunktionen. Bolaget har självt medgett att det kan anses olämpligt att dessa båda funktioner handhas av samma personer. Det kan vidare konstateras att åtminstone bolagets jurist deltagit i den operativa verksamheten av bolaget genom bl.a. kreditberedning och handhavande av problemkrediter. Funktionen för den oberoende granskningen har därmed inte heller i detta avseende varit separerad från den verksamhet som ska granskas. Mot

bakgrund av vad som framkommit i ärendet finner Finansinspektionen det utrett att bolaget inte byggt upp funktionen för oberoende granskning i linje med de allmänna råden.

Enligt 6 kap. 2 § LBF ska ett kreditinstitut identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med.

Av förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s. 278 t) kan utläsas att för att ett kreditinstitut ska kunna sägas ha kontroll över dess risker och uppfylla kravet på en bra riskhantering så måste det i ett kreditinstitut finnas en kontrollfunktion som granskar efterlevnaden av olika system och instruktioner.

Hur funktioner för riskkontroll och kontroll av regel efterlevnad (compliance) lämpligen bör organiseras beror i stor utsträckning på omfattningen och inriktningen av företagets verksamhet. Det är dock angeläget att dessa funktioner har en självständig ställning i förhållande till den affärsdrivande verksamheten. Däremot bör alltid den oberoende granskningsfunktionen (normalt bolagets interntrevision) vara organisatoriskt helt separerad från den verksamhet som ska kontrolleras. I uppdraget för denna granskningsfunktion bör även ingå att granska hur funktionerna för riskkontroll och compliance fullgörs. Genom det sätt bolaget organiserat den oberoende granskningsfunktionen saknas det oberoende som krävs för att granskningen ska fungera tillfredsställande. Det förhållandet att personerna ansvariga för compliancefunktionen granskat sig själva i egenskap av ansvariga för den oberoende granskningsfunktionen innebär en uppenbar risk för att granskningen inte sker objektivt. Enligt Finansinspektionens mening finns det så stora brister i organisationen av dessa kontrollfunktioner att bolaget inte kan anses uppfylla de krav på riskhantering som uppställs i 6 kap. 2 § LBF.

Interna riktlinjer och instruktioner

Av ärendets utredning framgår följande

Finansinspektionen har gjort följande iakttagelser. Inom platsundersökningen översändes en kreditpolicy/kreditinstruktion som enligt påskrift fastställts av styrelsen den 19 oktober 2005. Finansinspektionen har tagit del av ett protokoll från styrelsemöte den 18 oktober 2005 (nr 5) och ett protokoll från styrelsemöte den 2 november 2005 (nr 6). Det framgår inte av dessa protokoll att någon kreditpolicy/kreditinstruktion har fastställts. Vid platsundersökningen presenterades ytterligare ett dokument benämnt "allmänna instruktioner". Dessa allmänna instruktioner hänvisar också till kreditpolicy fastställd den 19 oktober 2005.

Varken av bolagets kreditpolicy/kreditinstruktion daterad den 19 oktober 2005 eller av dokumentet benämnt "allmänna instruktioner" regleras i vilken omfattning krediter ska omprövas och vad som gäller för ändring av villkor i tidigare kreditbeslut, t.ex. förlängning av förfallna krediter, ändring av räntevillkor och

säkerheter. Det saknas vidare regler för vilken instans hos bolaget som ska bevilja krediter och hur kreditbeslut med underlag ska dokumenteras.

Bolaget har anfört följande

Bolaget har förståelse för Finansinspektionens inställning att bolagets instruktioner för kreditgivningen är undermåliga och behöver ses över. Skriftliga interna riktlinjer och instruktioner finns i bolaget men de har dock inte setts över i den omfattning som kan krävas i ett kreditmarknadsbolag som växt i den omfattning och hastighet som bolaget gjort. Bolaget genomför nu en total översyn av samtliga riktlinjer och instruktioner för kreditgivningen. I kreditinstruktionen har nu intagits riktlinjer för omprövning och ändring av tidigare kreditbeslut. Omprövning sker fortsättningsvis i december varje år samt löpande när anledning därtill föreligger. Arbetet med färdigställande av nya riktlinjer och instruktioner, samt grundlig information till berörda anställda, har påbörjats och kommer att vara färdigt per den 31 januari 2006. Compliancefunktionen planerar att kontrollera efterlevnaden av de nya dokumenten per den 31 januari 2006 och därefter löpande.

Finansinspektionens bedömning

Enligt 6 kap. 5 § lagen om bank- och finansieringsrörelse (LBF) ska styrelsen i ett kreditinstitut se till att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs för att styra rörelsen.

Bolaget har presenterat en kreditinstruktion som enligt påskrift är fastställd av styrelsen. Därutöver har bolaget presenterat ett dokument benämnt "allmänna instruktioner". Dessa dokument innehåller inte regler för vilken instans som beviljar krediter, i vilken omfattning krediter ska omprövas och vad som gäller för ändring av villkor i lämnade krediter. Inte heller innehåller dessa dokument regler för hur kreditbeslut ska dokumenteras. Bolaget har självt anfört att instruktionerna för kreditgivning är undermåliga och behöver ses över. Finansinspektionen kan konstatera att kreditgivningen är en central del i bolagets verksamhet. Bolagets interna instruktioner uppvisar avsaknad av viktiga regler för hur bolagets kreditgivning ska gå till. Finansinspektionen finner därmed att bolaget inte uppfyller kravet i 6 kap. 5 § LBF att styrelsen ska se till att det finns skriftliga interna instruktioner i den omfattning som behövs för att styra rörelsen.

Allmänt om kredithanteringens samt krediter särskilt granskade av Finansinspektionen

Av ärendets utredning framgår följande

Bolagets kreditportfölj uppgick enligt bolagets balansrapport per den 31 oktober 2005 till 223,4 miljoner kr. Av dessa uppgick reversslån och a conto-

fordringar till 110 miljoner. Resterande del består till största del av fakturabeläning.

Vid Finansinspektionens platsundersökning hos bolaget framkom att det saknades tillfredsställande systemstöd för krediter med undantag för fakturabeläningen. Bolaget kunde inte ta fram uppgifter om oreglerade fordringar äldre än sextio dagar. Inte heller kunde bolaget ta fram uppgifter om upplupna räntor för oreglerade lån. Finansinspektionen har anmärkt att det varken finns systemstöd eller fungerande kravrutiner vilket får till följd att för ett stort antal förfallna reverslån har kunderna varken krävts skriftligen eller krediterna bokföringsmässigt behandlats som oreglerade krediter äldre än sextio dagar. Finansinspektionen fann att det rådde stor oordning på ett flertal fordringar vilket i sin tur kan innebära en osäkerhet om värdet på dessa tillgångar.

Av bolagets kreditpolicy och instruktioner framgår att andra lån än factoring, Lex, "korttidsreverslån skall kunna beviljas endast om säkerheterna anses som mycket "hög". Som exempel på säkerheter anges överlåten betalning från staten eller försäkringsbolag, överlåten skatteåterbäring, borgen från mycket kapitalstark person eller säkerhet i fast egendom.

Vid platsundersökningen överlämnades en förteckning över reverslånekunder och skuldebett belopp benämnd "Bokslutsbilaga 2005-12-31". Förteckningen innehåller belopp på sammanlagt 17,2 miljoner kr. Samtidigt överlämnades en förteckning benämnd "Kreditmöteslista 05-11-28" innehållande en förteckning på factoring- och lånekunder om totalt 98 828 000 kr resp. 110 749 000 kr. Finansinspektionen granskade vid platsundersökningen ett trettiofem akter avseende reverslån. I samtliga dessa akter söknades uppgift om beslötsinstans för kreditbesluten och i flertalet akter saknades även tillfredsställande underlag för kreditprövningen. Vid förfrågan om vilka lån som var oreglerade och hur stor eventuell upplupen ränta var så kunde det inte uppges på grund av att system saknades för bevakning och avisering av såväl förfallna som icke förfallna belopp. Av skuldebrevens art döma så är huvuddelen av de granskade krediterna förfallna till betalning.

Finansinspektionen har granskat vissa av bolagets lämnade krediter. Vid den granskningen har bl.s. följande framkommit. Bolaget har lämnat kredit till två bolag (nedan Bolag A och Bolag B) som båda har försatts i konkurs under år 2005. Den aktuella fordran på Bolag A uppgår till drygt 3,7 miljoner kr och på Bolag B drygt 3 miljoner kr. Finansinspektionen har efterfrågat bolagets uppskattning av nedskrivningsbehovet för dessa krediter.

Bolaget har vidare lämnat flera krediter till en fysisk person C på totalt 1,2 miljoner kronor. Krediterna till C förböll till betalning 30 juni 2002, 31 december 2002, 31 december 2003 och den 31 mars 2005. Som säkerhet för krediterna till C har upplagits 49 % av aktierna i ett bolag som försattes i konkurs 2002 och där konkursen avslutades i maj 2004. För en av krediterna till C har även aktier i ett utländskt bolag tagits in som säkerhet.

De krediter som redovisats ovan uppgår till knappt åtta miljoner vilket utgör drygt sju procent av totalt utestående reverslån på 110 miljoner kr.

Den stämmande revisorn har för både räkenskapsåret 2003 och 2004 i rapporter, daterade 23 mars 2004 respektive 10 augusti 2005, riktat allvarlig kritik mot bolagets rutiner och hantering av krediter. Av rapporterna framkommer bl.a. följande. Revisorn har konstaterat att många av bolagets rutiner inte fungerar tillfredsställande. Det finns t.ex. inte någon rutin för hur man hanterar förlängda krediter eller hur hanteringen fungerar avseende hur förfallna räntor ska följas upp. Systemet medför att räntefordringar för kreditgivning utanför systemet för fakturabelåning handhas manuellt och det medför risk för att ränteberäkning inte sker och att ränteberäkningar lätt kan bli felaktiga. Bolaget har mycket dåliga regler avseende kravrutiner och långtidsbevakning av förfallna bortskrivna fordringar. Ingen eller mycket dålig uppföljning sker av gamla krediter. Det finns risk för stora framtida kundförluster. Vid genomgång av posten utlåning till allmänheten framkom att det fanns många och stora belopp som förfallit till betalning sedan lång tid tillbaka. Flertalet av dessa fordringar har inte följts upp med påminnelser eller krav på flera år trots att de varit förfallna till betalning. Detta förfarande kan inte vara acceptabelt. Det är revisorns absoluta mening att bolaget omgående stärker sin kravrutin och tillsätter de resurser som krävs för att kräva in gamla krediter.

Bolaget har anfört följande

Bolaget har beträffande systemstödet anfört följande. Systemstödet har varit under utveckling sedan denna typ av krediter började hanteras av bolaget under hösten 2004. Systemstödet är nu färdigutvecklat och delar av det börjar användas i bolaget per den 31 december 2005. Antalet krediter av denna typ har varit få till antalet och uppgår per den 21 december 2005 till 71 stycken. Bolaget har hittills identifierat, mätt, styrt och kontrollerat de kreditrisker som denna typ av krediter medfört. Det ska poängteras att inga kreditförluster inträffat eller riske- rat att inträffa till följd av att adekvat systemstöd under en period saknats.

Bolaget har beträffande ställande av säkerhet anfört följande. Bolaget vill förtydliga att givetvis lämnas exempelvis s.k. in blancolån till mindre belopp. Vidare lämnar bolaget kredit till låntagare som kan presentera säkerheter som b-sitter exekutiva värde som står i paritet med kreditbeloppet. Säkerheten anses därmed fullgod för dylik kredit. Förutom realsäkerheter har bolaget i vissa kreditförhållanden även accepterat olika typer av lös egendom som säkerhet, oftast i kombination med borgensåtaganden.

När det gäller Finansinspektionens påpekande att det saknas beslutsinstans för kreditbeslut i granskade akter så vill bolaget anföra att eftersom beslut av samtliga reverslånekrediter fattas av kreditchefen och VD (tillika ägarna) tillsammans har bolaget inte funnit anledning att skriftligen dokumentera detta. Krediterna beviljas skriftligen i respektive kreditavtal. Endast kreditchefen respektive VD äger rätt att för bolagets räkning signera dessa avtal. Av denna ordning följer för bolagets del med tydlighet hur beslutsinstansen varit i respektive kre-

dit. Sedan början av december 2005 använder sig bolaget av en skriftlig kreditbeslutsordning av minst två personer i kreditbeslutande befattning. Vad avser underlag för kreditprövning använder bolaget sig av utdrag från UC och Info-torg i mycket stor utsträckning, vilka systematiskt biläggs akten för det fall någon för kreditbeviljningen adekvat information framkommit. Bolaget kontrollerar regelbundet vad krediterna ska användas till. I förekommande fall begärs eventuella årsredovisningar och budgetar in samt annan dokumentation som kan hjälpa bolaget att bilda sig en uppfattning dels om värdet av erbjudna säkerheter, dels om kredittagarens återbetalningsförmåga under överskådlig tid. Vad avser överskådlig tid har bolaget i konsumentkredithänsedde anammat den praxis som utvecklas avseende Skuldsaneringslagen (1994:334). Sedan början av december 2005 använder sig bolaget av ett skriftligt beslutsunderlag som sammanfattar kredittagarens uppgifter, avsikt med krediten, utförlig värdering och resonemang kring lämnade säkerheter, affärsrörelsens församhet samt återbetalningsförmåga.

Bolaget har beträffande de enskilda krediterna anfört följande. När det gäller krediter till Bolag A består bolagets säkerhet av borgensåtagande samt mjukvara. Det är svårt att bedöma storleken av reserveringsbehovet men det omedelbara behovet uppgår inte till mer än 2 miljoner kr. När det gäller krediter till Bolag B kan utdelning i konkursen inte förväntas. Bolaget kommer att föra talan om återvinning. Därutöver har borgensman krävts för engagemanget. Borgensmannen hävdar att åtagandet vore för långtgående för honom. Fastställsetalan ska föras mot borgensmannen. Bolaget bedömer i nuläget att ett omedelbart nedskrivningsbehov om 2 miljoner kr föreligger. Beträffande krediterna till C har det vid en omprövning av krediterna beslutats att indrivning av krediten ska påbörjas under januari 2006. Krediten ska vara sluttigt reglerad inom tolv månader alternativt ska en avbetalningsplan upprättas med minst 25 000 kr per månad. Omprövningen har åskådliggjort behovet av att även säkerhetsmassan varför säkerheten för den senaste krediten, aktier i ett utländskt bolag, ska omvandlas till en generell pantförskrivning för det totala kreditengagemanget. Vidare har beslutats att C inte ska beviljas ytterligare lån förrän den idag uppkomna skulden har reglerats.

Finansinspektionens bedömning

I 6 kap. LBF finns övergripande bestämmelser om ett kreditinstituts rörelse. I 6 kap. 1 § nämnda lag finns regler om soliditet och likviditet och där föreskrivs att ett kreditinstituts rörelse ska drivas på ett sådant sätt att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser inte äventyras. I 6 kap. 2 § återfinns regler om riskhantering och där föreskrivs att ett kreditinstitut ska identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Det framgår vidare att institutet särskilt ska se till att dess kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

Av bestämmelsen i 6 kap. 2 § LBF följer att bolaget ska ha ett system som gör det möjligt att identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Det är ostridigt att bolaget saknar ett tillfredsställande databaserat systemstöd för krediter såvitt avser reverslån. Bolaget har uppgett att antalet krediter av denna typ varit få, 71 stycken per den 21 december 2003, och att några kreditförluster inte uppstått på grund av avsaknad av systemstöd. Finansinspektionen kan inledningsvis konstatera att bolagets kreditportfölj beloppsmässigt i det närmaste till hälften består av reverslån. Kreditgivning i form av reverslån är således en betydande del av bolagets verksamhet. I bolagets fall har hanteringen av reverslånen, åtminstone vad gäller det stora flertalet, skötts manuellt. Frågan är då om bolagets manuella system gjort det möjligt att identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de verksamhetens risker. Varken av den förteckning över reverslånekunder och skuldbelopp benämnd "Bokslutsbilaga 2005-12-31" eller av den förteckning benämnd "Kreditmöteslista 05-11-28" innehållande en förteckning på factoring- och lånekunder framgår t.ex. förfallna belopp eller hur stor eventuell upplupen ränta är. Finansinspektionen finner det anmärkningsvärt att bolaget inte på begäran kunnat ta fram dessa uppgifter. Bolaget har självt uppgett att uppgifterna inte kunnat tas fram eftersom det saknas system för bevakning och avisering av såväl förfallna som icke förfallna belopp. I flertalet akter som Finansinspektionen granskat ger skuldebrevet stöd för att krediterna är förfallna till betalning. Mot bakgrund av vad som framkommit om den manuella hanteringen av reverslånen får det anses visat att den hanteringen har uppenbara brister vad gäller bevakning av förfallna belopp både när det gäller kreditbelopp och ränta. Bolaget har därmed inte heller kontroll över om dessa kreditrisker är så stora att det kan medföra att bolagets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras. Vad Finansinspektionen funnit i sin granskning av bolaget stöds även av den kritik den stämmovaide revisorn lämnat i sina rapporter. Det är mycket anmärkningsvärt att bolaget inte rättat upp sina rutiner för hantering av krediter trots att den stämmovaide revisorn för såväl 2003 som 2004 års räkenskapsår riktat allvarlig kritik för brister på detta område. Sammanfattningsvis anser Finansinspektionen att bolaget inte haft ett sådana rutiner och system för att hantera reverslån som gjort det möjligt för bolaget att identifiera, mäta, styra och ha kontroll över sina kreditrisker. Bolaget har därmed inte uppfyllt kravet i 6 kap. 2 § LBF.

Härefter har Finansinspektionen att ta ställning till om enskilda krediter har behandlats i enlighet med gällande regler i 8 kap. LBF.

Enligt 8 kap. 1 § första stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse ska ett kreditinstitut, innan det beslutar att bevilja en kredit pröva risken för att de förpliktelser som följer av kreditavtalet inte kan fullgöras. Av samma stycke framgår vidare att institutet får bevilja en kredit bara om förpliktelserna på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda.

Enligt 8 kap. 3 § samma lag ska ett kreditinstituts kreditbeslut dokumenteras så att beslutsunderlaget redovisas och att kreditärendets hantering även i övrigt kan följas.

Finansinspektionen börjar med att ta ställning till om bolaget brutit mot reglerna om dokumentation i 8 kap. 3 § LBF. Finansinspektionen har granskat ett trettiotal antal akter och i flertalet av dessa så saknades tillfredställande dokumentation såvitt avser underlag för kreditprövningen. Bolaget har inte invänt mot Finansinspektionens uppfattning att tillfredsställande dokumentation saknas. Istället har bolaget uppgett att bolaget sedan december 2005 använder sig av ett skrivligt beslutsunderlag med sammanfattning av kredittagarens uppgifter, avsikt med krediten, utförlig värdering och resonemang kring lämnade säkerheter, affärsrörelsens lönsamhet samt återbetalningsförmåga. Det är uppenbart att bolaget infört denna ordning med anledning av Finansinspektionens platsundersökning och efterföljande skrivelse till bolaget. Bolagets uppgift om ändrade rutiner vad gäller dokumentation ger också stöd för att dessa rutiner inte funnits dessförinnan. Finansinspektionen kan med fog konstatera att bolaget inte dokumenterat kreditbeslut på det sätt som föreskrivs i 8 kap. 3 § LBF.

Härefter tar Finansinspektionen ställning till om bolaget brutit mot reglerna om kreditprövning enligt 8 kap. 1 § LBF. Den kreditprövning bolaget ska göra innebär bland annat en prövning av kredittagarens ekonomiska förhållanden och även en prövning av ställda säkerheter. Eftersom bolaget inte har dokumenterat kreditbesluten med beslutsunderlag så att kreditärendets hantering kan följas är det svårt att genom en granskning av akterna ta ställning till hur kreditprövningen har gått till. I flera fall synes säkerhet ha ställts i form av personlig borgen eller andra säkerheter i form av lös egendom. Det är svårt för Finansinspektionen att bilda sig en uppfattning om hur pass stark en sådan säkerhet är och det finns anledning att anta att bolaget har borde ha samma svårigheter. I brist på dokumentation och ytterligare utredning kan dock Finansinspektionen inte visa att bolaget har åsidosatt reglerna i 8 kap. 1 § LBF.

Särskilt om jävskrediter

Av ärendets utredning framgår följande

Av styrelsen arbetsordning fastställd den 19 december 2003 framgår inte att styrelsen ska besluta om krediter till den s.k. jävskretsen enligt 8 kap. 5 § LBF. Vidare framgår inte heller av bolagets kreditinstruktion hur dessa krediter lämnas vad avser villkor m.m. Bolaget har på begäran inte kunnat lämna ut en förteckning över krediter som lämnats till personer i jävskretsen. Bolaget har uppgett att en sådan förteckning inte finns. Bolaget har vidare uppgett att samtliga i bolaget, såväl ledning som personal, ingår i jävskretsen samt att räntesättningen för jävskrediter ska uppgå till 5 procent.

Den förteckning över reverslån som bolaget överlämnade vid platsundersökningen innehåller endast namn på låntagare samt belopp. Vid granskningen av denna återfanns namn på anställda i bolaget och Finansinspektionen granskade ett antal krediter som bedömdes vara uppenbara jävskrediter. I samtliga granskade jävskrediter saknades underlag för kreditprövning och uppgifter om be

slutsinstans för beviljande av krediten. Därutöver fann Finansinspektionen följande.

Enligt förteckningen över reverslån har bolaget en fördran på en styrelseledamot tillika kreditchef om 1 000 000 kr. I kreditakten fanns tre skuldebrev på ett sammanlagt belopp om 2 690 000 kr (ett skuldebrev om 1 100 000 kr daterat 2005-06-28, ett skuldebrev om 190 000 kr daterat 2005-11-07 och ett skuldebrev om 2 400 000 kr daterat 2005-10-31). Enligt skuldebreven utgår ränta med 5 procent. Säkerheter för lånen tycks saknas. Det saknas underlag för prövningen av kreditägarans återbetalningsförmåga samt uppgift om vem/vilka som beviljat lånen. Någon behandling av kreditärendena återfinns inte i något styrelseprotokoll. Enligt låntagaren kommer ränta betalas när skulden återbetalas.

Enligt förteckningen över reverslån har bolaget en fordran på person anställd som bolagsjurist om 85 000 kr. Denne person är kreditberedare och rådgivare för större kunders kreditpropåer, ansvarig för kreditkontroll samt tillsammans med annan complianceansvarig och ansvarig för internrevisionen. I kreditakten fanns ett skuldebrev om 143 500 kr med en påklitråd post it-lapp där det antecknats att 118 500 kr var nedamorterat 2005-06-27. På Finansinspektionens förfrågan överlämnades ytterligare två skuldebrev om 30 000 kr vardera. Säkerheter för krediterna tycks saknas. Enligt skuldebreven om 30 000 utgår ränta enligt särskild överenskommelse. Denna särskilda överenskommelse saknas i akten. Krediterna förföll till betalning 2005-03-30 respektive 2005-08-01. Låntagaren hade enligt egen uppgift glömt bort att han hade krediterna.

Bolaget har anfört följande

Styrelsens arbetsordning kommer att ändras så att det av den framgår att beslut om krediter till personer i jävskretsen ska beslutas av styrelsen. Arbetsordningen kommer att ändras och läsas tillas vid 2006 års konstituerande styrelsemöte.

Bolaget avser fortsättningsvis inte behandla krediter till anställda, förutom till personer i ledningsgruppen, såsom jävskrediter. Bolaget har nu upprättat en förteckning över jävskrediter.

Beträffande krediten till styrelseledamoten tillika kreditchefen har uttagna pantbrev i fastigheter sänts in till inskrivningsmyndigheten i december 2005. Nya reverser har upprättats med marknadsmässiga ränte- och amorteringsvillkor.

Beträffande krediten till bolagsjuristen så menar bolaget att denne inte ingår i jävskretsen. De två krediterna om 30 000 kr vardera har båda till fullo avbetalats i mars 2005. Betalningarna hade emellertid inte bokförts av bolaget vid tidpunkten för Finansinspektionens platsundersökning. Krediten om 143 500 kr avbetalades med 118 500 kr den 27 juni 2005. Bolagsjuristens totala kredit hos bolaget var vid tidpunkten för platsundersökningen 25 000 kr och det hade kunnat bekräftas av låntagaren själv.

Finansinspektionens bedömning

Enligt 8 kap. 3 § samma lag ska ett kreditinstituts kreditbeslut dokumenteras så att beslutsunderlaget redovisas och att kreditärendets hantering även i övrigt kan följas.

Av 8 kap. 5 § LBF följer att ett kreditinstitut inte får ingå avtal på andra villkor än sådana som institutet normalt tillämpar eller ingå andra avtal på villkor som inte är marknadsmässigt betingade med eller till förmån för bl.a. styrelseledamot.

Enligt 8 kap. 6 § LBF ska institutets styrelse behandla ärenden som avses i 8 kap. 5 § LBF och styrelsen ska vidare i en förteckning föra in uppgifter om de avtal som har träffats.

Vad gäller reglerna om dokumentation i 8 kap. 3 § LBF gör Finansinspektionen följande bedömning. Det är i ärendet utrett att det beträffande krediterna till styrelseledamoten tillika kreditchefen saknas dokumentation om vem som hevillat krediten samt utredning om kreditägarers återbetalningsförmåga. Finansinspektionen gör samma bedömning när det gäller hanteringen av denna kredit som när det gäller övriga granskade krediter och konstaterar att bolaget inte dokumenterat kreditbeslut på det sätt som föreskrivs i 8 kap. 3 § LBF.

När det gäller frågan om bolaget följt reglerna i 8 kap. 5 § LBF kan det först konstateras att styrelseledamoten tillika kreditchefen i egenskap av styrelseledamot är en sådan person som ingår i den s.k. jävskretsen. För den ifrågasatta krediten utgår en ränta om 5 procent. Vid platsundersökningen framkom att räntan betalas först när lånet slutbetalas. Bolaget har i sin svarsskrivelse till Finansinspektionen uppgett att nya reversur med marknadsmässiga ränte- och amorteringsvillkor upprättats. Finansinspektionen tolkar detta som att bolaget självt anser att marknadsmässiga ränte- och amorteringsvillkor inte gällde för krediten dessförinnan. Oavsett bolagets inställning anser Finansinspektionen att lånande av kredit där räntan inte betalas löpande utan först när krediten slutbetalas inte kan anses vara på sådana villkor som bolaget normalt tillämpar. Vissertligen har det framkommit att bolaget har haft dålig kontroll över räntebetalningar på flera av de andra krediterna men det har inte gjorts gällande att de krediterna ingåtts på sådana villkor att ränta inte ska betalas löpande. Finansinspektionen gör därmed den bedömningen att krediten till styrelseledamoten tillika kreditchefen, i strid med 8 kap. 5 § LBF, lämnats på andra villkor än sådana som bolaget normalt tillämpar.

Bolaget har självt uppgett att jävskrediter behandlats av kreditchef och VD i samråd med styrelsen. Det är därmed oskriftligt att bolaget inte följt regeln i

8 kap. 6 § första meningen LBF som stadgar att styrelsen ska behandla sådana krediter. Att bolaget uppgett att kreditchef och VD samrätt med styrelsen innebär inte att styrelsen kan anses beslutande. Finansinspektionen noterar att det är kreditchefen som har varit den aktuella låntagaren. Det är högst anmärkningsvärt att krediten sålunda beviljats av honom själv, låt vara i förening med annan. Det får vidare anses utrett i ärendet att någon förteckning enligt 8 kap. 6 § andra meningen LBF över jävskrediter inte funnits. Bolaget har först till sin svarsskrivelse den 21 december 2005 bifogat en sådan förteckning. Bolaget har därmed även i detta avseende brutit mot 8 kap. 6 § 1.BF.

När det gäller krediterna till bolagsjuristen så har bolaget i sin svarsskrivelse till Finansinspektionen ändrat sin syn på vilka som ingår i jävskretsen och bolaget betraktar numera inte bolagsjuristen som ingående i jävskretsen. Finansinspektionen delar bolagets bedömning. Även om krediterna till bolagsjuristen inte omfattas av regietna i 8 kap. 5 § LBF så kan Finansinspektionen konstatera att det även för dessa krediter saknas dokumentation i enlighet med 8 kap. 3 § LBF.

Ingreppande mot bolaget

Bolaget har i huvudsak anfört följande

Det finns anledning till kritik mot bolaget. Bolaget har inte anpassat sin organisation och sina rutiner i tillräcklig grad, särskilt med hänsyn till att bolaget vuxit i snabb takt under de senaste arton månaderna. Det ska understrykas att ikraftträdandet av LBF den 1 juli 2004, och därmed möjligheten för kreditmarknadsbolag att omfattas av statlig insättningsgaranti, inneburit en helt ny situation för bolaget. Bolaget är medvetet om att nu beslutad åtgärdsplan och påbörjad implementering av densamma borde ha påbörjats tidigare. Bolaget har emellertid diskuterat och initierat genomförandet av sådana förändringar alltsedan sommaren 2004. När bolaget började ta emot insättningar som omfattades av den statliga insättningsgarantin var trycket på bolaget att hinna med att hantera allmänhetens förfrågningar och insättningar betydande och påverkade till viss del bolagets övriga verksamhet. Bolaget avsåg redan under våren 2005 att genomföra långtgående organisationsförändringar, vilka samtliga skulle kraftigt förstärka kreditgivningsrutiner, riskkontroll och compliancefunktionen. Bolaget upptäckte emellertid under sommaren 2005 att en av bolagets factoringkunder utsatt bolaget för bedrägeriförsök. Genom intensivt arbete förmådde bolaget under sommaren/hösten agera på sätt att kreditförlust kunde undvikas. Fastän bolaget är medvetet om att det inte ursäkrar att bolaget inte genomfört strukturförändringar och övrig uppstramning i ett tidigare skede, så har denna händelse haft en något uppstannande effekt på bolagets struktur- och utvecklingsarbete. Under senhösten påbörjades sedermera organisationsförändringarna i bolaget.

Bolagets ambition är i nuläget att inte växa ytterligare förrän en sund och behövlig konsolidering genomförs. Bolaget uppskattar denna fas till cirka sex månader. Först därefter, när över genomsnittet väl fungerande rutiner präglar

bolaget. Ämnar bolaget att flytta fokus från konsolidering till fortsatt tillväxt. Bolaget har i december 2005 anlitat extern konsult för att bistå bolaget med att anpassa interna dokument till den nya organisationen och bolagets behov i övrigt. Enligt en upprättad tidsplan ska en total översyn vara avslutad per den 31 januari 2006. Bolagets två ägare Stefan Rundgren och Niclas Rundgren har ingått avtal enligt vilket en extern investetare genom nyemission ska förvärva fem procent av bolagets moderbolag. Likvid ska erbjudas och tillträde till aktierna ska ske senast den 31 januari 2006. Ytterligare försäljning från huvudägarna planeras. Bolaget anställde den 14 november 2005 en ny ekonomichef. Niclas Rundgren avser att sluta som kreditchef och istället påbörja en anställning inom försäljningsfunktionen. Rekrytering av ny kreditchef har genomförts under januari, varvid en sökande med 25 års erfarenhet från bank kvarstår. Slutförhandlingar med denne person är inplanerade under vecka 5. Patrik Lerpard och Niclas Rundgren har utträtt ur bolagets styrelse. Rekrytering av nya externa styrelseledamöter med erfarenhet av bank-, finans- och fastighetsbranschen pågår. Stefan Rundgren har avgått som VD och från och med 9 januari 2006 trädde i hans ställe Patrik Lerpard in. Stefan Rundgren har i den nya organisationen övergått till en tjänst som FI-chef.

Genom bolagets grundliga organisationsförändring har bolagets riskhantering stärkts och sundhet förbättrats. Genom en översyn av bolagets riktlinjer och styrdokument har kreditprövning, beslutsunderlag och dokumentation väsentligt förbättrats. Dualitetsprincipen är till fullo genomförd genom tydliga avgränsningar mellan bolagets olika funktioner. Bolaget gör en bedömning att de sammanlagda åtgärder som vidtagits sedan Finansinspektionens platsundersökning bland annat medfört att bolagets kreditkultur stärkts, vilket ofrånkomligt påverkar bolagets stabilitet gynnsamt. Ett eventuellt ingripande mot bolaget för tidigare orister i bolaget bör vara proportionellt till bolagets nya situation och förmåga att driva finansieringsrörelse.

Finansinspektionens bedömning

Enligt 15 kap. 1 § första stycket LBF ska Finansinspektionen ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt LBF, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, institutets bolagsordning eller interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerat institutets verksamhet. Enligt andra stycket samma paragraf ska vid allvarig överträdelse institutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Utredningen i ärendet visar att bolaget har åsidosatt flera bestämmelser i LBF. De regler som bolaget åsidosatt är centrala regler som ska styra bolagets verksamhet vad avser bl.a. hantering av krediter. Det är i detta fall fråga om systematiskt åsidosättande av dessa för bolaget centrala regler. Finansinspektionen finner det visat att skäl för återkallelse föreligger. Vad bolaget anfört om skälen till varför förbättringar inte skett tidigare medför inte någon annan bedömning från Finansinspektionens sida.

Härefter har Finansinspektionen att ta ställning till om det, istället för att återkalla bolagets tillstånd, är tillräckligt att meddela varning.

I förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s. 383) anges bl.a. följande. Varning bör vara ett alternativ till återkallelse av tillståndet. Varning bör kunna tillgripas när förutsättningar för återkallelse i och för sig finns men varning i det enskilda fallet framstår som en tillräcklig åtgärd. Omständigheter som kan göra att varning framstår som tillräckligt kan vara att institutet inte kan befaras upprepa överträdelsen och att prognosen för institutet därför är god eller att man från institutets sida inte förstod bättre när överträdelsen skedde.

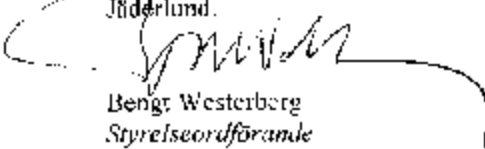
Finansinspektionen kan konstatera att de allvariga bristerna vad gäller hanteringen av krediter har funnits under lång tid hos bolaget. Trots allvariga påpekanden från den stämnovalde revisorn vid två rikenskapsår i rad har inte bolaget agerat så att verksamheten drivs så som lagen föreskriver. Bolaget kan därför svårligen sägas ha varit ovetande om de brister som förelåg. Det förhållandet att Finansinspektionen tidigare meddelat bolaget en varning är, trots den tid som förflutit sedan dess, en omständighet som det inte går att helt bortse från. De brister som då låg till grund för ett ingripande är visserligen andra brister än de som nu läggs bolaget till last men visar inte desto mindre på en bristande förmåga hos bolaget att följa de regler som gäller för ett kreditmarknadsbolag. Efter Finansinspektionens platsundersökning har bolaget påbörjat ett större förändringsarbete i syfte att förbättra organisation och rutiner. De förändringar som bolaget har genomfört vad gäller interna instruktioner är i linje med vad som föreskrivs i lag och är naturligtvis ett steg i rätt riktning. Även de planer bolaget har vad gäller förändringar i ägarstrukturen och i ledningen är något som kan leda till en bättre kontroll i bolaget. Flera av dessa organisationsförändringar är dock ännu inte klara och det är därför mycket svårt att förutse hur den framtida organisationen kommer att se ut och hur den kommer att fungera. Även om de organisationsförändringar som planeras och som delvis har genomförts visar sig leda till att bolaget får en bättre kontroll över sin verksamhet så kvarstår den omständigheten att det råder stor osäkerhet vad gäller flera krediter och där befarad kreditförlust inte beaktats, att rutiner för avisering av ränta och amortering inte finns samt att det överlag är mycket dålig uppföljning av förfallna krediter. Detta visar att bolaget inte har en uppfattning om riskerna för kreditförluster och denna osäkerhet om bolagets ekonomiska ställning kvarstår även efter en organisationsförändring. Finansinspektionen ser mycket allvarigt på bolagets kredithantering och de risker det kan medföra. Mot den bakgrunden kan Finansinspektionen, trots beaktande av de genomförda och planerade organisationsförändringarna, inte se att prognosen för bolaget är god. Finansinspektionen kan därför nu inte se att prognosen för bolaget är god. En varning framstår inte som tillräcklig i detta fall och något annat ingripande än återkallelse kan därför inte komma ifråga.

De brister som Finansinspektionen har funnit vad gäller den interna styrningen och kontroll och hanteringen av krediter är så allvariga att det finns risk för att insättarnas medel äventyras. Det finns därför skäl att bestämma att beslutet om återkallelse ska gälla omedelbart.

Finansinspektionen anser att det är rimligt att bolaget ges en inte alltför kort tid för att avveckla den tillståndspliktiga verksamheten. En avvecklingstid om sex månader framstår därmed som rimlig.

Beslut i detta ärende har meddelats av styrelsen. I den slutliga handläggningen har, förutom generaldirektören Ingrid Bonde, chefsjuristen Gent Larsson och enhetschefen Åsa Artfman deltagit. Föredragande har varit juristen Martina Jäderlund.

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Martina Jäderlund
Jurist
08-787 82 25